

PLA MUNICIPAL PER A LES DONES 2005-2009

PRESENTACIÓ AL PLENARI
DEL CONSELL DE DONES DE BARCELONA
DE 24 DE GENER DE 2006

© Ajuntament de Barcelona
Sector de Serveis Personals
Consell Municipal de Dones
Av. Diagonal, 233, 4a planta
08013 Barcelona
Tel. 93 413 26 72 / 93 413 27 15
Fax 93 413 26 52
conselldones@mail.bcn.es

Març de 2006

Índex

Procés de participació	5
Marc normatiu i competencial	11
Les dones de Barcelona	15
L'Ajuntament al costat de les dones	37
Les noves polítiques de dones	39
Consell de les Dones de Barcelona	42
Serveis municipals específics	46
Principis orientadors	51
<i>Mainstreaming</i> : transversalitat de gènere i igualtat d'oportunitats	53
La participació de les dones	58
La conciliació de la vida personal i laboral	61
L'Observatori de les Dones	64
Dona i inclusió	68
Coeducació	72
L'associacionisme femení	76
Línies d'actuació	79
Línia 1. Millorar la qualitat de vida de les dones de la nostra ciutat	83
Línia 2. Incorporar la perspectiva de gènere en tots els àmbits de gestió municipal	88
Línia 3. Millorar les estratègies de participació, visibilitat i reconeixement de les dones, dels seus sabers i de la seva història	92
Mecanisme de seguiment i avaluació	99

PROCÉS DE PARTICIPACIÓ

Des de la Regidoria de la Dona i Drets Civils hem elaborat el Pla Municipal per a les Dones 2005-2009, basant-nos en la participació de les barcelonines com a metodologia i eix estratègic per a l'elaboració, seguiment i avaluació del Pla. D'aquesta manera, fem palès el nostre reconeixement cap als processos i mètodes participatius de les dones amb una definició més àmplia del que reconeix la definició restringida que les successives onades dels moviments feministes han lluitat per modificar i eixamplar.

Hem participat des del lloc diferenciat i des de la perspectiva diferenciada que ens dóna el fet de ser les principals responsables de la cura de la vida i d'assegurar la reproducció social. I ho hem fet superant moltes dificultats derivades, justament, de la importància d'aquestes aportacions.

El procés de participació d'aquest Pla Municipal per a les Dones 2005-2009 s'emmarca en les directius establertes en el **I Congrés de les Dones** (1999) i en les **jornades Vida Quotidiana: experiència, fer i saber de les barcelonines** (2003).

“Es tracta que es reconegui el paper de les dones en la societat tot fent visible la nostra presència. Les dones vivim, pensem i actuem i les institucions públiques democràtiques han de valorar aquesta triple aportació de les dones a la societat i, també, en funció d'això, el conjunt de la societat s'ha de reformular el concepte de ciutadania i recrear noves formes de relació”. (I Congrés de les Dones de Barcelona)

L'elaboració del Pla Municipal per a les Dones 2005-2009 ha partit d'aquestes directius i s'ha desenvolupat en les fases següents:

- En la **primera fase** de programació es van treballar les aportacions al Pla d'Acció Municipal (part específica del PAM general de ciutat) en les diferents instàncies i òrgans de participació social: el Consell Municipal de les Dones, el grup de treball de dones del Consell Municipal de Benestar Social, els Consells de Dones dels districtes i la taula de coordinació de tècniques de districte de l'Ajuntament. A més, es va donar la possibilitat de participar-hi a dones individuals de la ciutat a partir d'un qüestionari que es va penjar de la web del Centre d'Informació i Recursos de les Dones (CIRD).
- En la **segona fase** de programació, el 19 d'octubre de 2004 es va presentar una primera proposta de les línies estratègiques del Pla Municipal per a les Dones 2005-2009 a la Permanent del Consell de les Dones. El 2 de novembre de 2004 es va presentar al Plenari del Consell de les Dones, conjuntament amb l'avaluació del Pla Municipal per a les Dones 2001-2004.

Recollint les aportacions rebudes, des de la Regidoria de la Dona i Drets Civils es va decidir reelaborar les línies estratègiques del Pla Municipal per a les Dones 2005-2009. Entre les línies estratègiques del Pla no n'hi ha cap que abordi la necessitat de millorar la coordinació, la informació i els serveis específics adreçats a les dones que han patit o pateixen la violència de gènere. El motiu d'aquesta decisió, que podem debatre entre totes, rau en el fet de considerar el conflicte social que suposa la violència de gènere en les nostres societats com un element prou significatiu com perquè aquesta qüestió s'abordi i es treballi integralment en un pla específic que vinculï totes les àrees de gestió de l'Ajuntament.

- En la **tercera fase** de programació, el dia 10 de maig de 2005 es van presentar les noves línies estratègiques a la reunió de la Permanent del Consell de les Dones. En aquesta Permanent es va constatar la necessitat de treballar el Pla Municipal per a les Dones 2005-2009 d'una forma participativa, planificada, amb objectius concrets i amb accions concretes, així com incorporar-lo a altres àmbits de la gestió municipal, ja que es va considerar un instrument transversal per a totes les àrees del Govern de l'Ajuntament.

En aquesta fase del procés de participació, i en una segona reunió amb la Permanent de Dones, es va consensuar la metodologia de treball i la necessitat d'establir uns principis teòrics i orientadors que marquessin els diferents objectius generals i específics, així com les accions que se'n derivessin. També es va ressaltar la importància d'incorporar indicadors de gènere en el nou Pla Municipal per a les Dones 2005-2009.

D'aquesta manera, diferents grups de treball van elaborar, mitjançant el debat, documents sobre:

- Participació
- Associacionisme
- Conciliació de la vida familiar i laboral
- Coeducació
- Dona i inclusió
- L'Observatori de les Dones
- Transversalitat de gènere
- Indicadors de gènere

Per cadascun d'aquest principis orientadors es van constituir diferents grups de treball. Volem assenyalar que aquesta participació ha estat un procés d'aprenentatge caracteritzat pel fet de ser sobretot vivencial i en el qual hem compartit coneixements, actituds, valors, habilitats...

En aquest grups de treball han participat i estan participant:

Cristina Carrasco, Marta Mas, Zaida Muixi, Cinta Llorens, Olga Fernández, Visitación Tarilonte, Maria Olivares, Lluïsa Oliveda, Mercè Otero, Victòria Garcia, Laia Herrera, Ruth Alarcón, Carmen Rius, Teresa Torns, Mercè Fernández, Marta Corcoy, Anna Gasull, Magda Juvé, Margarita Riera, Rosa Batet, Empar Tomé, Àngels Pujol, Lourdes Ribes, Neus Roca, Mònica Grau, Montse Cervera, Carmen Alemany, Mireia Bofill, Pilar Solanes, Meritxell Benedí, Carme Vidal, Núria Castells, Estela Anglada, Merche Alvira... I també les conselleres de Dones dels districtes, les entitats representants dels consells de Dones dels districtes, el Consell de Dones de Sants-Montjuïc, el Consell de Dones d'Horta-Guinardo, el Consell de Dones de Sant Andreu, el Consell de Dones de Ciutat Vella, el Consell de Dones de Sarrià-Sant Gervasi, el Consell de Dones de Sant Martí, el Consell de Dones de Gràcia, el Consell de Dones de Nou Barris, el Consell de Dones de les Corts i el Consell de Dones de l'Eixample.

MARC NORMATIU I COMPETENCIAL

[En procés d'elaboració.]

LES DONES DE BARCELONA

Per a l'elaboració del Pla Municipal per a les Dones 2005-2009 es va considerar imprescindible recollir dades sobre la situació de les dones a la ciutat de Barcelona. Presentem alguns comentaris que s'han considerat adients sobre la realitat social de les dones que viuen un procés de canvis continus, tot i que queda pendent la introducció de més comentaris i taules noves.

Població

Població per sexe, 1981-2005

Taxa de natalitat per 1.000 habitants, 1900-2004

Taxa de fecunditat per grups d'edat, 1991-2002

Població major de 65 anys per sexe, 1991-2005

Població major de 65 anys que viu sola (índex de solitud) per sexe, 1991-2005

Esperança de vida per sexe, 1900-2002

Immigració

Població de nacionalitat estrangera per sexe, 1996-2005

Població de nacionalitat estrangera per subcontinents i sexe, 2000-2006

Naixements segons nacionalitat, 2000-2004

Evolució de l'estructura de les llars

Llars segons tipologia, 1991-2001

Accés a l'educació

Nivell d'instrucció per sexe, 1986-2001

Activitat de les dones de Barcelona

Taxes d'activitat, ocupació, atur i altres per sexe, segon trimestre de 2005

Taxa d'atur per sexe, 1995-2006

Persones aturades per edat i sexe, setembre de 2005

Persones aturades per nivell d'estudis i sexe, setembre de 2005

Salut

Conductes relacionades amb la salut en població de més de 14 anys, 2000

Interrupcions voluntàries de l'embaràs, 1989-2003

Població per sexe, 1981-2005

Anys	Nombre	Homes %	Nombre	Dones %
1981	832.119	47,48%	920.508	52,52%
1991	775.988	47,21%	867.554	52,79%
1996	704.985	46,72%	803.820	53,28%
2001	704.105	46,77%	801.220	53,23%
2003	748.149	47,27%	834.589	52,73%
2004	746.045	47,26%	832.501	52,74%
2005	766.810	47,56%	845.427	52,44%

Font: Censos i padrons. Per a l'any 2003 i 2004, xifres oficials de població
 Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona.
 Font: Institut d'Estadística de Catalunya.
 INE. Instituto Nacional de Estadística.

Actualment a la ciutat de Barcelona hi ha 845.427 dones que representen el 52,44% de la població.

Taxa de natalitat per 1.000 habitants, 1900-2004

Any	Naixements	Taxa de natalitat
1900	12.734	23,7
1950	18.616	14,5
1975	30.237	17,0
1981	19.123	10,9
1986	14.413	8,5
1991	12.667	7,7
1996	11.945	7,9
2001	12.564	8,3
2002	12.950	8,5
2003	12.605	8,0
2004	13.931	8,8

Font: Moviments demogràfics. Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona

La natalitat a la ciutat de Barcelona presenta en aquesta taula canvis importants i profunds. A començament de segle la taxa de natalitat a la ciutat era del 23,7‰, i l'any 1991 del 7,7‰. De totes maneres, en l'últim any hi ha un lleuger increment, ja que l'any 2003 van néixer 12.605 infants i l'any 2004 hi va haver 13.931 naixements.

Taxa de fecunditat per grup d'edats, 1991-2004

Taxa fecunditat per edats	1991	1996	2000	2001	2002	2003	2004	Variació 1991-2004 (%)
15-19 anys	3,6	2,9	4,9	6,47	6,2	8,6	7,0	94,4
20-24 anys	20,7	12,3	15,7	16,88	18,7	21,4	22,8	10,1
25-29 anys	75	59,4	45	43,48	42,9	42,8	42,8	-42,9
30-34 anys	79,8	95,1	95,3	91,52	90,6	90,1	91,1	14,2
35-39 anys	28,2	39,6	49,9	52,34	52,6	56,3	59,2	109,9
40-44 anys	4,6	6	8,6	9,12	9,3	10,6	11,7	154,3
45-49 anys	0,4	0,1	0,4	0,67	0,6	0,5	0,6	50,0

Font: Moviments demogràfics. Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona.

Les taxes de fecunditat per edats han sofert canvis substancials. Tres grups d'edat han incrementat la seva taxa, el de 40 a 44 anys (154,3%), el de 35-39 anys (109,9%) i el de 15 a 19 anys (94,4%).

Població major de 65 anys per sexe, 1991-2005

Majors de 65 anys	Nombre	Dones %	Nombre	Homes %	Total
1991	177.805	62,3%	107.676	37,7%	285.481
1996	192.299	61,7%	119.512	38,3%	311.811
2001	199.392	61,2%	126.467	38,8%	325.859
2003	206.064	61,3%	130.277	38,7%	336.241
2004	203.877	61,3%	128.917	38,7%	332.794
2005	202.647	61,2%	128.519	38,8%	331.166

Any 2001	Dones	%	Homes	%	Total
Majors de 65 anys	199.392	61,2%	126.467	38,8%	325.859
Majors de 75 anys	99.935	66,0%	51.468	34,0%	151.403

Cens de població i habitatge, 2001.

Any 2003	Dones	%	Homes	%	Total
Majors de 65 anys	206.064	61,3%	130.177	38,7%	336.241
Majors de 75 anys	106.857	66,2%	54.640	33,8%	161.497

Xifres oficials de població, 2003.

Any 2004	Dones	%	Homes	%	Total
Majors de 65 anys	203.877	61,3%	128.917	38,7%	332.794
Majors de 75 anys	108.123	66,0%	55.742	34,0%	163.865

Xifres oficials de població, 2004.

Any 2005	Dones	%	Homes	%	Total
Majors de 65 anys	202.647	61,2%	128.519	38,8%	331.166
Majors de 75 anys	111.303	65,6%	58.268	34,4%	169.571

Xifres oficials de població, 2005.

Destaquem que del col·lectiu de 75 anys i més, les dones representen el 65,6% del total de població.

Població major de 65 anys que viu sola (índex de solitud) per sexe, 1991-2005

Grups de població	1991			1996			2001			2005		
	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total
Població major de 65 anys	107.676	177.805	285.481	119.512	192.299	311.811	126.467	199.392	325.859	128.519	202.647	331.166
Població major de 65 anys que viu sola	8.622	45.432	54.054	11.113	55.057	66.170	13.875	61.664	75.539	15.981	65.275	81.256
Índex de solitud de majors de 65 anys (%)	8,0	25,6	18,9	9,3	28,6	21,2	11,0	30,9	23,2	12,4	32,2	24,5
Població major de 75 anys	39.432	80.639	120.071	43.087	88.175	131.262	51.468	99.935	151.403	58.268	111.303	169.571
Població major de 75 anys	4.104	22.417	26.521	5.252	29.678	34.930	6.953	37.640	44.593	8.727	43.341	52.068
Índex de solitud de major de 75 anys (%)	10,4	27,8	22,1	12,2	33,7	26,6	13,5	37,7	29,5	15,0	38,9	30,7

Font: Censos i Padrons.

Per a l'any 2005, la població que viu sola són dades del Padró continu a març de 2005 i la població total fa referència a les xifres oficials de població de 2004.

L'índex de dones majors de 75 anys que viuen soles ha anat augmentant els últims anys: l'any 1991 el percentatge era d'un 27,7% i el 2005 és d'un 38,9%. Aquest col·lectiu té clares limitacions d'autonomia funcional per al desenvolupament de les activitats, la qual cosa el fa un col·lectiu especialment vulnerable.

Esperança de vida per sexe, 1900-2002

	1900- 1901	1949- 1952	1974- 1975	1980- 1981	1991	1996	2001	2002
Total	31,6	65,6	73,1	76,5	76,8	78,5	79,8	79,9
Homes	29,8	62,2	69,5	73	73	74,1	76,2	76,4
Dones	33,4	68,5	77,1	79,4	80,2	82,6	83	83,1

Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona.

Font: Agència de Salut Pública de Barcelona. Ajuntament de Barcelona.

L'esperança de vida continua pujant a la ciutat de Barcelona. El 2002 la diferència entre dones i homes era de 7 anys (dones: 83,1 anys; homes: 76,4 anys).

Població de nacionalitat estrangera per sexe, 1996-2005

	Gener 1996	Gener 1999	Gener 2000	Gener 2001	Gener 2002	Gener 2003	Gener 2004	Gener 2005	Gener 2006	Taxa de creixement 1996-2006	Taxa de creixement 2004-2006
Població estrangera	29.354	40.903	58.186	74.019	113.809	163.046	202.489	230.942	260.058	785.194	12,61
Homes	—	—	28.603	36.878	58.949	86.386	105.931	121.192	136.911		12,97
Dones	—	—	29.583	37.141	54.860	76.660	96.558	109.750	123.147		12,21
Població estrangera/ total població	1,9%	2,7%	3,8%	4,9%	7,6%	10,7%	12,8%	14,6%	14,2%	647,37	-2,74

Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona.
Font: Institut d'Estadística de Catalunya.
Instituto Nacional de Estadística. INE

Per a l'any 2005 s'ha comparat la població estrangera del 2005 amb la població total de 2004.

L'evolució de la població de nacionalitat estrangera per sexes indica un creixement de 13.397 dones en l'últim any. El creixement més important es dona en les dones provinents d'Amèrica Central (Colòmbia, Equador, Perú, República Dominicana etc.), les quals configuren en els darrers anys el perfil de la immigració femenina.

Població de nacionalitat estrangera per subcontinents i sexe, 2000-2006

	Juny 2000			Gener 2004			Gener 2005			Gener 2006		
	Total	homes	% dones	Total	homes	% dones	Total	homes	% dones	Total	homes	% dones
Orient mitjà	735	64,9	35,1	1.607	63,9	36,1	1.812	62,9	37,1	1.910	62,9	37,1
Àsia central	5.364	68,5	31,5	21.375	75,5	24,5	26.204	74,8	25,2	31.462	74,4	25,6
Sud-est asiàtic	3.163	42,8	57,2	6.535	43,7	56,3	7.190	44,1	55,9	7.434	44,8	55,2
Magrib	7.219	59,1	40,9	15.725	66,6	33,4	16.827	66,4	33,6	17.947	66,3	33,7
Àfrica subsahariana	1.265	63,2	36,8	3.106	67,3	32,7	3.448	67,9	32,1	3.790	68,3	31,7
Àfrica central i meridional	229	59,0	41,0	490	55,5	44,5	543	55,4	44,6	599	56,9	43,1
Amèrica central	5.839	32,1	67,9	15.168	41,1	58,9	17.447	42,3	57,7	19.462	43,4	56,6
Amèrica del sud	18.832	42,4	57,6	89.718	45,8	54,2	99.482	45,9	54,1	108.486	45,7	54,3
Europa central i oriental	1.664	48,5	51,5	13.564	50,9	49,1	14.627	51,2	48,8	17.513	50,7	49,3
Unió Europea	—	—	—	29.851	54,2	45,8	37.017	53,7	46,3	44.343	53,6	46,4
Resta de països ⁽¹⁾	13.876	52,1	47,9	5.350	48,8	51,2	6.345	48,3	51,7	7.112	48,3	51,7
Total població estrangera	58.186	49,2	50,8	202.489	52,3	47,7	230.942	52,5	47,5	260.058	52,6	47,4

(1) Inclou els països de la Unió Europea (només per a juny de 2000), Andorra, Islàndia, Liechtenstein, Malta, Mònaco, Noruega, San Marino, Suïssa, Ciutat del Vaticà, Xipre, Estats Units, Canadà, Japó i Oceania.

Font: Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona.

Naixements segons nacionalitat, 2000-2004

	2000	2001	2002	2003	2004
Total naixements	12.573	12.564	12.950	12.605	13.931
Nacionalitat estrangera	891	1.325	1.673	1.735	2.232
Nacionalitat estrangera/naixements totals	7,1%	10,5%	12,9%	13,8%	16,0%

Font: Moviments demogràfics. Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona.

Llars segons tipologia, 1991-2001

	1991		1996		2001		Increment
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%	1991-2001
Total de llars	577.193		577.904		594.452		2,99%
Llars unipersonals	104.466	18,1%	134.050	23,2%	155.463	26,2%	48,82%
Llars amb dues persones o més sense relació de parentiu	8.948	1,6%	4.816	0,8%	10.582	1,8%	18,26%
Llars familiars							
Llars unifamiliars							
Sense nucli amb relació de parentiu	15.430	2,7%	25.166	4,4%	22.183	3,7%	43,77%
Amb un nucli	438.224	75,9%	403.673	69,9%	396.006	66,7%	-9,63%
Parella sense fills	121.467	21,0%	121.179	21,0%	130.226	21,9%	7,21%
Parella amb un fill/a o més no aparellat	258.365	44,8%	218.393	37,8%	200.109	33,7%	-22,55%
Mare amb un fill/a o més no aparellat	49.521	8,6%	50.753	8,8%	54.570	9,2%	10,20%
Pare amb un fill/a o més no aparellat	8.871	1,5%	13.348	2,3%	11.101	1,9%	25,14%
Més d'un nucli	9.933	1,7%	10.001	1,7%	7.637	1,3%	-23,11%
Llars plurifamiliars	192	0,03%	198	0,03%	2.581	0,4%	1.244,27%

Font: Web Institut d'Estadística de Catalunya.

Nivell d'instrucció per sexe, 1986-2001

	Dones %				Homes %				Total %						
	1986	1991	1996	2001	Variació 1986/2001	1986	1991	1996	2001	Variació 1986/2001	1986	1991	1996	2001	Variació 1986/2001
No sap llegir o escriure	9,3	1,3	0,9	1,7	-84,8	7,4	0,4	0,3	0,8	-91,1	8,4	0,9	0,6	1,3	-87,4
Sense estudis / primària incompleta	29,7	20,3	17,4	12,2	-66,2	24,4	13,8	11,3	8,5	-72,2	27,2	17,2	14,6	10,5	-68,7
Títol mitjà	4,5	7,0	8,1	8,7	58,4	5,3	7,4	8,3	8,1	20,8	4,9	7,2	8,2	8,4	39,0
Títol superior	4,1	5,5	7,5	10,6	112,0	7,4	9,0	10,5	13,1	41,9	5,6	7,1	8,9	11,8	68,7

Font: Web Institut d'Estadística de Catalunya.

Nota: El percentatge està calculat sobre el total de població major de 10 anys.

Taxes específiques d'activitat, ocupació i atur a Barcelona per sexe, segon trimestre de 2005

	Taxa d'activitat	Taxa d'ocupació	Taxa d'atur
Total	75,7	69,6	8,1
Homes	85,3	78,2	8,3
Dones	66,7	61,4	8,0
Diferència homes/dones	18,6	16,8	0,3

Font: Enquesta de població activa. INE. Les taxes específiques fan referència a la població de 16 a 64 anys.

Entre les dades més rellevants, cal destacar que s'ha produït un increment del nivell educatiu de les dones i un augment de la seva participació en el mercat laboral. D'aquesta manera, s'ha millorat la qualificació professional de les dones i la seva independència econòmica, encara que s'aprecia una marcada fractura d'edat entre les dones majors de quaranta-cinc anys i les menors d'aquesta edat.

La fractura d'edat detectada i els problemes als quals s'enfronten les dones més grans avalen el problema de la feminització de la pobresa.

Taxa d'atur registrat a Barcelona per sexe, 1995-2006

Període	Total	Homes	Dones
Gener 1995	87.189		
Gener 1996	76.538		
Gener 1997	67.104		
Gener 1998	58.312	27.954	30.358
Gener 1999	50.140	22.929	27.211
Gener 2000	45.127	20.594	24.533
Gener 2001	41.972	18.511	23.461
Gener 2002	44.873	20.641	24.232
Gener 2003	47.526	22.186	25.340
Gener 2004	47.262	22.313	24.949
Gener 2005	61.547	28.694	32.853
Gener 2006	55.364	25.554	29.810

Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona.
Font: Departament de Treball i Indústria. Generalitat de Catalunya.

Persones aturades per edat i sexe, setembre de 2005

	Homes	Dones	Diferència homes-dones
16-19 anys	3,68%	2,09%	1,59
20-24 anys	3,64%	3,26%	0,37
25-39 anys	4,65%	6,18%	-1,53
40-54 anys	4,46%	6,07%	-1,60
55-65 anys	7,24%	7,07%	0,17
Total	4,90%	5,85%	-0,95

Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona.
Font: Departament de Treball. Generalitat de Catalunya.

La població de referència és la xifra oficial de població 2004.

Persones aturades per nivell d'estudis i sexe, setembre de 2005

Nivell d'estudis	Total	Homes	Dones	% homes	% dones	Diferència
Sense estudis	98	40	58	40,8%	59,2%	-18,37
Estudis primaris incomplets	1.335	642	693	48,1%	51,9%	-3,82
Estudis primaris complets	2.529	1.231	1.298	48,7%	51,3%	-2,65
Programes de formació professional	4.252	1.568	2.684	36,9%	63,1%	-26,25
Educació general	36.667	16.871	19.796	46,0%	54,0%	-7,98
Tècnics-professionals superiors	3.805	1.680	2.125	44,2%	55,8%	-11,70
Universitaris de primer cicle	2.889	1.206	1.683	41,7%	58,3%	-16,51
Universitaris de segon i tercer cicle	5.562	2.349	3.213	42,2%	57,8%	-15,53
Altres estudis postsecundaris	101	36	65	35,6%	64,4%	-28,71
Total	57.238	25.623	31.615	44,8%	55,2%	-10,47

Font: Observatori del Treball. Departament de Treball i Indústria. Generalitat de Catalunya.

Conductes relacionades amb la salut en població de més de 14 anys, 2000

	Homes %	Dones %	Total %
Consum de tabac			
Fumador/a	34,3	24,2	29,3
Exfumador/a	31,1	13,5	22,4
No fumador/a	34,6	62,2	48,3
Activitat física habitual			
Intensa	9,9	4,6	7,2
Moderada	37,9	39,3	38,6
Lleugera	15,5	20,1	17,8
Inactivitat	36,7	36,0	36,3
Excés de pes	22,3	20,5	21,4

Font: Enquesta de Salut 2000.

No es podrà actualitzar fins al 2006.

Interrupcions voluntàries de l'embaràs de dones residents a Catalunya i per Regió Sanitària Barcelona Ciutat, 1989-2003

	1989	1990	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Residents a Barcelona (Regió Sanitària)	1.209	2.115	3.624	3.532	3.325	3.607	3.922	4.328	4.653	5.013	4.630
Residents a Catalunya	3.556	6.987	10.483	10.537	9.993	10.508	11.738	13.137	13.800	15.372	15.285

Font: Sector de Serveis Personals. Ajuntament de Barcelona.

L'AJUNTAMENT AL COSTAT DE LES DONES

Les noves polítiques de dones

Determinar el tipus de polítiques públiques que ha d'implementar l'Ajuntament de Barcelona en matèria de gènere és indestruïble d'una acurada anàlisi de la realitat que ens permeti detectar les principals problemàtiques i necessitats de les dones, així com de les oportunitats que es generen a través de les seves intervencions en l'entorn.

El desenvolupament de l'estat del benestar des de la perspectiva de la implantació de les polítiques socials ha permès disminuir algunes de les desigualtats entre homes i dones. La creació de serveis de descàrrega de les responsabilitats del treball reproductiu ha facilitat a les dones la incorporació en diferents àmbits on fins el moment no hi tenien accés.

Tanmateix, la dicotomia que ha creat aquest model ens condueix a la definició d'una societat que únicament responsabilitza del treball reproductiu les dones i els serveis socials. És a dir, allò que no és assumit per l'estat del benestar segueix en mans de les dones. I és en aquest model on radica un error d'estructura que caldria esmenar, ja que els homes també són responsables del treball reproductiu. Per aquest motiu proposem avançar en la consolidació del concepte de corresponsabilitat, ja que entenem que, fins que aquesta premissa no esdevingui realitat, no podrem parlar d'igualtat real d'oportunitats entre homes i dones.

En el moment actual les dones de Barcelona, de la mateixa manera que les dones de tot el món, contribueixen amb la seva doble o triple jornada a la perpetuació d'un model de societat que no és sostenible. Encara que sembli impossible, només cal analitzar estadísticament qui fa front a les necessitats més bàsiques en la nostra vida quotidiana ("Temps, treball i ocupació. Desigualtats de gènere a la ciutat de Barcelona", Cristina Carrasco i Màrius Domínguez) i les conseqüències que aquesta injusta distribució del treball tenen en el col·lectiu femení de la nostra ciutat ("Diferències i desigualtats de gènere de salut", Lucía Artazcoz, Imma Cortés, Carme Borrell i M. Isabel Pasarín). És en aquest punt i a partir d'aquesta reflexió que les dones continuem parlant de discriminació de gènere. És en la resolució d'aquest conflicte que podrem avançar cap a la consecució d'una ciutat més lliure, més igual en la riquesa de la seva diversitat.

És en aquest parany on resideixen els arguments que permeten les injustes pensions de viduïtat que reben les dones que no van cotitzar a la Seguretat Social però que van treballar sempre (qui s'atreveix a negar-ho?), els mateixos arguments que justifiquen les dificultats de les dones per accedir al mercat laboral sense fer renúncies que en cap cas han de fer els seus companys, la impossibilitat d'accedir a l'oci, entre altres.

Així doncs, una de les aportacions d'aquest Pla és posar damunt la taula que l'eix vertebrador de la nostra ciutat no pot ser l'activitat econòmica, sinó que hem de transformar aquest element per adequar-lo a la vida de les persones i les seves necessitats, element que hauria d'esdevenir central en la definició de totes les polítiques públiques.

“Las reflexiones llevaron a un punto de inflexión: el eje central de la sociedad debería ser esta actividad compleja que permite a las personas crecer, desarrollarse y mantenerse como tales. El objetivo social, político y económico central debería ser entonces el mantenimiento de la vida humana.” (Malabaristas de la vida)

“A l'Estat espanyol, malgrat els avenços de la democràcia, la despesa social per habitant és de les més baixes d'Europa, la qual cosa fa que la majoria de tasques quedin en mans de la família i, en concret, en mans de les dones. Aquesta feina és, moltes vegades, invisible i gens valorada socialment. La reducció de la despesa pública en serveis socials consolida el paper de les dones com a “cuidadores” i incrementa les desigualtats entre homes i dones en els àmbits laboral, polític i social.” (I Congrés de Dones de Barcelona)

Un altre element de canvi que incorpora una ruptura conceptual en les polítiques de les dones radica justament en l'espai des d'on s'executa aquesta política. Fins fa molt poc les polítiques de dones quedaven compreses com un epígraf més de l'àrea de Benestar Social, fet que propiciava que tots els projectes dirigits a les dones de la ciutat tinguessin un component assistencialista. En l'actualitat les dones hem aconseguit tenir veu pròpia i també estructura pròpia: la Regidoria de la Dona és, doncs, un primer pas. Ara bé, entenem que per executar les polítiques públiques de les dones cal crear una estructura d'execució directa que tingui la capacitat de sobreviure a tots els canvis polítics de la nostra ciutat. És en aquest punt on radica la importància de crear una estructura executiva que visibilitzi que el 52% de la població té un referent en el seu territori; garanteixi la coordinació de les polítiques transversals i les impulsi a través de la relació amb les diferents àrees del govern municipal; i consolidi els serveis municipals d'atenció a les dones que treballen en els diferents districtes per atendre les necessitats i les demandes de les dones des de la diversitat, el coneixement i la proximitat. En definitiva, el 52% de la nostra ciutadania es mereix la creació d'un espai específic propi.

Encara que pugui semblar simple, passar del singular al plural és un altre dels reptes d'aquest document. Tradicionalment, quan parlem del col·lectiu femení utilitzem la paraula dona, que emmarca la concreció d'una determinada realitat que s'edifica en l'error de considerar que les dones som en definitiva un col·lectiu homogeni. Per tant, passar del singular al plural suposa admetre que les dones som diverses, plurals i diferents les unes de les altres. Com també ho són les nostres realitats quotidianes. En aquest plural també hi ha una voluntat manifesta de reconèixer la doble discriminació que comporta en determinats col·lectius el fet de ser dona. Per tant, en aquest Pla s'utilitzarà el concepte plural per reconèixer simbòlicament la riquesa i els sabers de totes les dones des de la seva diversitat.

No podem entendre, doncs, unes polítiques que abordin tots aquests aspectes sense implementar una metodologia, una forma d'actuar, que ens permeti afrontar tots els reptes plantejats. I aquesta no és altra que la transversalitat: cal fer polítiques integrals per a les dones. Es fa, doncs, necessari establir mecanismes que garanteixin la implementació de polítiques transversals tant a nivell tècnic com a nivell polític.

Estem en un model masculí. Dins aquest model s'introdueixen mesures dirigides a millorar la qualitat de vida de les dones, però això no suposa un trencament del model vigent. Per aquesta raó cal repensar un nou model rupturista. Així doncs, hem de treballar paral·lelament en la implementació de polítiques transversals i en la definició de nous models d'organització que no requereixin contínuament de la incorporació de les dones sinó que parteixin de la seva realitat. Només així aconseguirem que les dones no siguin sempre la majoria que ha d'adequar-se a la societat superant les barreres que les discriminen.

Consell de les Dones de Barcelona

Qui compon el Consell?

Acció Contra la Violència Domèstica • ACDD. Associació Ciutadana pels Drets de les Dones • Associació Catalana d'Empresàries i Executives • ACTUA. Programa ACTUA DONA • Alba. Lactància Materna • AMAM. Asociación de Mujeres Anti-ablación de España • APDE. Associació per a la Dona Efectiva • ARED. Associació per a la Reinserció de Dones • ASHID. Associació Sociocultural per a la Igualtat entre Homes i Dones • Asociación de Mujeres E'waiso Ipola • Asociación de Mujeres para la Democracia de Barcelona • Asociación de Mujeres Separadas y Divorciadas • Asociación Gitana de Mujeres Drom Kotar Mestipen • Asociación Nacimiento Feliz • Associació Catalana de la Dona Caterina Albert i Paradís • Associació Ciutadana pels Drets de les Dones • Associació de Dones Eco-feministes (Dones Verdes) • Asociación de Mujeres Juristas Themis, delegación de Catalunya • Associació Catalana de Dones Directives i Empresàries • Associació d'Esteticistes de Barcelona • Associació Dones No Estàndards • Asociación Feminismo y Emancipación • Associació de Dones Juristes • Associació Catalana de Dones Separades • Associació Catalana de Llevadores • Associació Cultural 35 • Associació de Dones Agredides Sexualment • Associació de Dones Baha'is de Barcelona • Associació de Secretàries Professionals • Associació d'Ensenyants per una Educació No Sexista Margarita Comas • Associació Dona i Drets • Associació Grup Alba • Associació Independent de Dones de Catalunya • Associació Ca la Dona • CAPS Programa Dona. Salut i Qualitat de Vida • CCOO. Secretària de Política Social • Centre d'Estudis de la Dona • CGT. Àrea de la Dona. Dones Llibertàries • Col·lectiu de Dones de l'Església • Col·lectiu Dones Divergents • Federació de Sords de Catalunya. Comissió de la Dona • Col·legi de Psicòlegs. Comissió de Psicologia de la Dona • Comissió Dones Advocades • Comissió per la Dona Gioconda Balli • Consell Assessor de la Gent Gran de Barcelona • Consell Nacional de Dones d'Espanya • Coordinadora d'Entitats de Dones de Barcelona • UAB. Departament d'Antropologia. Antropologia i Gènere • Dona Diàleg i Catalunya • Dones del 36 • Dones d'Esquerra Unida i Alternativa • Dones per a la Cultura • Dones per Dones • Dones per Europa • Don-na Prisma Cultural • DUODA. Centre de Recerca de Dones • Ibn Batuta. Espai Dona • Euro Club Vrai • EWMD. European Women Management Development • Federació de Dones de Catalunya per la Igualtat • Fundació Maria Aurèlia Capmany • GAM. Dona Tutti • Gènere

i Igualtat d'Oportunitats. Màster UAB Violència i Gènere • GAM. Mama i Salut GAMIS • Grup de Dones Llenceria Fina • Grup de Dones Reporteres TV-Clot • Grup de Treball per una Educació No Sexista Rosa Sensat • Grup Dona i Presó • Grup Dones L'Esclat • Grup Lesbos • Hildegarda • IC-Verds. Dones amb Iniciativa • Juristes Sense Fronteres • Lacónica Lacónica • Les Grans • LICIT • Llar de Mares de Barcelona • Lobby de Dones • Marxa Mundial • Mei Al Hanan Mujeres por una Educación Intercultural • ODAME. Associació de Dones Emprendedores • PP • Secretària de la Dona del PSC • Associació Salut i Família • Federació de Col·lectius d'Immigrants. Secretària de la Dona • Joventuts Socialistes de Catalunya. Secretària de la Dona i Drets Civils • USTEC. Secretària de la Dona • ERC. Secretària de la Dona • Seminari de Filosofia i Gènere • Seminario Interdisciplinar Mujeres y Sociedad, Facultat de Geografia i Història • SURT. Associació Dones per la Inserció Laboral • TAMAIA. SS Dones Contra la Violència Familiar • Teatre Dona • Treball, Institucions i Gènere • UDC. Unió de Dones d'Unió Democràtica de Catalunya • UGT. Departament de la Dona • UNAE. Unió Cívica Consumidors i Mestresses de Casa Barcelona i Província • Unió Sindical i Obrera de Catalunya. Departament de la Dona • Consell de la Joventut de Barcelona. Vocalia de Dones • Xarxa de Dones de 50 i més • Associació de Dones Periodistes de Catalunya • Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona • Seminari d'Estudis de la Dona. Departament de Sociologia de la UB • Conselleres de la dona dels districtes • Representants dels grups polítics municipals • Representants del Consell de les Dones del Districte de Ciutat Vella • Representants del Consell de les Dones del Districte de l'Eixample • Representants del Consell de les Dones del Districte de Sants-Montjuïc • Representants del Consell de les Dones del Districte de Les Corts • Representants del Consell de les Dones del Districte de Sarrià-Sant Gervasi • Representants del Consell de les Dones del Districte de Gràcia • Representants del Consell de les Dones del Districte d'Horta-Guinardó • Representants del Consell de les Dones del Districte de Nou Barris • Representants del Consell de les Dones del Districte de Sant Andreu • Representants del Consell de les Dones del Districte de Sant Martí • Representats a títol individual • Tècniques municipals • Secretària.

CDB

CONSELL DE LES DONES DE BARCELONA

Av. Diagonal, 233, 4t
08013 Barcelona
tel. 934 132 672 / 934 132 715

CONSELL DE DONES DE CIUTAT VELLA

Ramelleres, 17, 2n
08001 Barcelona
tel. 932 915 802

CONSELL DE DONES DE L'EIXAMPLE

València, 307
08009 Barcelona
tel. 932 918 615

CONSELL DE DONES DE SANTS-MONTJÜIC

Rector Triadó, 53
08014 Barcelona
tel. 932 916 384

CONSELL DE DONES DE LES CORTS

Gandesa, 10, 1r
08028 Barcelona
tel. 932 916 456

CONSELL DE DONES DE SARRIÀ-SANT GERVASI

Pl. Consell de la Vila, 7
08034 Barcelona
tel. 932 916 577

CONSELL DE DONES DE GRÀCIA

Pl. Rius i Taulet, 6, pral.
08012 Barcelona
tel. 932 916 607

CONSELL DE DONES D'HORTA-GUINARDÓ

Pl. Santes Creus, 8
08031 Barcelona
tel. 932 916 743

CONSELL DE DONES DE NOU BARRIS

Doctor Pi i Mollist, 133
08042 Barcelona
tel. 932 916 849

CONSELL DE DONES DE SANT ANDREU

Segadors, 2, 3r
08030 Barcelona
tel. 932 916 923

CONSELL DE DONES DE SANT MARTÍ

Pallars, 277
08005 Barcelona
tel. 932 664 441

www.bcn.es

Disseny Gràfic: Vis-tek.com

**CONSELL DE
LES DONES
DE BARCELONA**

Ajuntament de Barcelona

Regidoria de Dona i Drets Civils

→ Què és?

El Consell, creat l'any 1994, és l'òrgan de participació de les dones de la ciutat en les polítiques de l'Ajuntament de Barcelona referents a les qüestions del seu interès, especialment, les que fan referència a la millora del benestar i de la qualitat de vida d'aquest sector de la ciutadania.

→ Què es proposa?

- **Estimular la participació i l'associacionisme dels col·lectius de dones**, facilitant la informació, la difusió, el suport i l'assessorament oportuns.
- **Conèixer i debatre les actuacions municipals** que contribueixen a promoure la presència de les dones en la societat en tots els àmbits (social, cultural, polític, laboral, etc.) i a atendre específicament aquelles dones que pateixen situacions greus.
- **Impulsar la coordinació, la col·laboració i la cooperació** entre associacions, les entitats i les institucions, ja siguin públiques o privades, que realitzen activitats per a la promoció de les dones.
- **Estudiar i emetre informes sobre temes d'interès per a les dones**, per tal de contribuir als canvis que ens portin vers una societat més justa i solidària.

- **Proposar la realització de debats i campanyes innovadores** que facin visibles les idees, la manera de fer i la veu de les dones.

- **Ser l'òrgan de consulta** abans que els òrgans municipals debatin i aprovin assumptes d'especial incidència en aquest sector.

- **Proposar els procediments adequats** per a la participació de les ciutadanes en els serveis i empreses municipals

- **Ésser l'òrgan de consulta en els processos d'elaboració d'ordenances** que afectin les dones, no solament durant els períodes d'informació pública expressa, sinó també durant els mateixos treballs d'elaboració.

→ Qui en forma part?

Formen part del Consell de Dones de Barcelona representants de: els grups polítics de la corporació municipal; les conselleres per a les dones dels districtes; dues dones representants de cada Consell de les dones dels districtes municipals de Barcelona; dones representants de fundacions, federacions, consells, coordinadores d'associacions de dones, sindicats, entitats i grups de dones i quinze dones que no pertanyin a cap associació de dones; cinc tècniques municipals i una secretària de l'organització.

→ Com s'organitza?

Presidència i vicepresidència

El presideix la Regidora de la Dona i Drets Civils i una vicepresidenta proposada pel Consell.

Ple del Consell

És l'òrgan de màxima representació del Consell. Celebra dues sessions ordinàries cada any.

Comissió Permanent del Consell

Constitueix l'òrgan de treball del Consell. Té la funció d'estudiar, informar i debatre els assumptes que es tractaran al Plenari. Es preveuen cinc reunions ordinàries per any.

Consells de dones dels districtes

Els Consells de Dones dels Districtes són òrgans de treball independents vinculats al territori però articulats amb el Consell de Dones de Ciutat.

Grups de treball del Consell

Es configuren diferents grups de treball a proposta de la comissió permanent. La durada dels grups de treball està en funció de l'assoliment dels objectius que s'hagin marcat. Els grups de treball estan formats per dones dels Consells o per aquelles persones que les entitats deleguin.

Les secretàries tècniques

Cada un dels consells de dones disposa d'una secretària que té funcions pròpies de suport tècnic i administratiu.

→ Activitats realitzades

- **Celebració del I Congrés de les Dones de Barcelona** (1999).

- **Creació de tres grups de treball** lligats a les línies estratègiques del Programa Municipal de les Dones 2001-2004: "La mirada de les dones vers les polítiques municipals", "La violència vers les dones" i "Vida quotidiana".

- **Jornades de Vida Quotidiana**: "Experiències, fer i saber de les barcelonines" (2003).

- **Jornades Participatives de les Dones 2004-2005**: "l'Observatori de les dones de Barcelona, compartint experiències", "Conciliació de la vida personal, familiar i laboral" i "Violència vers les dones: prevenció de la violència, reptes de l'educació".

- **Premi 8 de març** "Maria Aurèlia Capmany".

- **Celebració del 25 de novembre**, dia Internacional contra la violència vers les dones.

A més de totes aquestes tasques i activitats que conformen l'activitat dels Consells de Dones de Barcelona, cal destacar un fet fonamental: la creació de vincles summament enriquidors que fan que es consolidin com espais de relació entre dones molt diverses, amb opcions de vida distintes. Això li dóna la força i l'autoritat necessària per adoptar posicions conjuntes davant determinats esdeveniments de la ciutat que afecten directament a les dones.

Serveis municipals específics per a dones

Centre d'Informació i Recursos per a Dones (CIRD)

El Centre d'Informació i Recursos per a les Dones (CIRD) ha estat durant aproximadament una vintena d'anys l'únic equipament especialitzat per a la promoció de les experiències i els sabers de les dones de la ciutat. Inaugurat el 1986, s'ha ubicat en diversos emplaçaments fins al seu darrer i definitiu trasllat, al carrer Camèlies, 36-38.

En la seva ubicació actual, el CIRD vol mantenir-se com a centre municipal de referència per a tots els esdeveniments que protagonitzen les dones, les entitats de dones i les associacions feministes de la ciutat i reforçar el seu paper de centre de recursos, tant bibliogràfics com pedagògics. La seu del carrer Camèlies permet no tan sols la dignificació i visibilització del mateix equipament sinó també la creació d'un espai obert a totes les barcelonines i les entitats de dones de la ciutat.

La seva finalitat és oferir recursos, informació i assessorament per estimular la participació de les dones en la vida pública de la ciutat. Vol, també, promoure i potenciar l'associacionisme femení i, a més, establir i potenciar canals de coordinació i col·laboració entre els serveis municipals i les entitats i les associacions que treballin les qüestions de gènere.

S'adreça a associacions, grups i entitats de dones de Barcelona, a professionals que actuen en l'àmbit de les dones i a aquelles persones interessades en els seus serveis.

El CIRD posa a disposició dels grups i entitats que ho sol·licitin els recursos de què disposa; assessora sobre tots els aspectes relacionats amb la dinamització del teixit associatiu femení de la ciutat, i proporciona l'acompanyament necessari per a la realització de les activitats de les entitats de dones de Barcelona.

- Recull i difon informació sobre les associacions de dones de Barcelona i sobre totes les activitats i els serveis que hi ha a la ciutat adreçats a les dones o que són d'especial interès per al col·lectiu de dones.

- Disposa de bases de dades pròpies a les quals n'ofereix l'accés.
- Disposa de fons documentals i audiovisuals propis referents a l'actuació municipal i institucional vers els dones i qualsevol matèria tractada des de la perspectiva de gènere.
- Realitza préstec de la documentació.

Cal destacar també que el CIRD coordina, des de la seva fundació, l'edició anual del Premi 8 de març-Maria Aurèlia Capmany i gestiona el programa Dona Connecta't, d'implantació territorial, que té com a objectiu salvar la fractura digital en la generació de dones que no ha tingut accés a les noves tecnologies de la informació.

CIRD

Camèlies, 36-38

Telèfon: 93 143 27 22

Punts d'Informació i Atenció a les Dones

Els Punts d'Informació i Atenció a les Dones (PIAD) són un servei de proximitat que ofereix informació, formació i assessorament en tots els temes d'interès per a les dones.

Els quatre primers PIAD van ser inaugurats el 2004. Actualment, amb el suport de l'Institut Català de les Dones, Barcelona disposa de set punts, nombre que s'ampliarà fins arribar a la desena el proper 2007.

Els PIAD possibiliten l'accés a diferents recursos de la ciutat de tipus laboral, associatiu, cultural i formatiu, i tenen com a objectiu contribuir a que totes les dones que ho desitgin puguin avançar en la seva autonomia.

Cada PIAD és atès per una professional que ofereix atenció individual i grupal i, conjuntament amb les entitats i els districtes en els quals s'emplaça, atenció comunitària. Entre moltes altres funcions, coneix els serveis i recursos necessaris en cada moment i acompanya les demandes i els processos viscuts per les dones que s'hi adrecen.

S'hi pot trobar informació relativa a recursos laborals, formatius, personals; aspectes relacionats amb la legislació, discriminació laboral o salarial i la violència de gènere; participació en espais de trobada, relació i lleure; i associacionisme femení: entitats de dones del districte, en l'àmbit de ciutat, tipologies, ofertes, característiques, entre d'altres.

Els recursos que s'hi poden trobar passen per l'atenció personalitzada i grupal; l'acompanyament, si cal, a través de la col·laboració amb entitats de dones; la participació en grups socioinformatius i tallers d'eines personals per a dones; l'organització i/o realització de xerrades a entitats, centres cívics, sobre aquells temes relacionats amb les dones o la perspectiva de gènere; l'assessorament jurídic, entre moltes altres activitats.

Adreces dels PIAD

Les Corts - Dolors Masferrer, 29-31. Tel. 93 291 64 91

Horta-Guinardó - Plaça Santes Creus, 8. Tel. 93 420 00 08

Nou Barris - Via Favència, 217. Tel. 93 359 95 90

L'Eixample - Mallorca, 425-433. Tel. 93 256 28 19

Gràcia - Plaça Rius i Taulet, 6. Tel. 93 291 43 30

Sant Martí - Pallars, 277. Tel. 93 307 72 60

Sants-Montjuïc - Plaça del Sortidor, 12. Tel. 93 443 43 11

Equip d'Atenció a les Dones

L'Equip d'Atenció a la Dona (EAD) és l'eix nodal del conjunt de serveis municipals que atenen les dones que viuen processos de violència de gènere amb l'objectiu d'acompanyar-les i proporcionar-los els instruments necessaris per tal que recuperin la seva autonomia. El passat 2005 ha culminat el pla de millora del servei que ha permès el trasllat a una nova seu, planificada arquitectònicament de manera específica per a l'atenció a les dones que pateixen violència de gènere i que duplica en superfície l'anterior emplaçament.

La nova ubicació ha portat implícita l'ampliació i la millora de l'espai físic que es dedica a l'atenció i l'augment de l'equip de professionals que treballen al servei i que proporcionen atenció psicològica, social i jurídica. Seguint les disposicions de la Llei integral contra la violència de gènere, s'ha iniciat l'atenció específica als fills i filles de les dones ateses a l'EAD. Aquest tipus d'atenció, de caràcter psicològic i social, té l'objec-

tiu de millorar el procés de recuperació del nucli familiar tot treballant, paral·lelament a l'atenció que s'ofereix a les mares, les relacions amb i dels seus fills i filles.

Equip d'Atenció a les Dones

Garcilaso, 23-27

Telèfon: 93 243 37 10

Fax: 93 243 37 11

Casa d'Acollida per a Dones

La Casa d'Acollida per a Dones (CAD), en funcionament des de 1986, és el recurs municipal d'estada limitada per a les dones que no poden ser acollides per la seva xarxa social i relacional.

És un recurs transitori que actua en estreta coordinació amb l'Equip d'Atenció a les Dones amb l'objectiu de facilitar a les dones que hi resideixen temporalment l'espai, el temps i els recursos per iniciar una nova fase en el procés de recuperació de la seva autonomia personal.

Servei de suport a la violència en l'àmbit familiar

Encara que aquest no és un servei específic per a dones i, per tant, té una dependència pressupostària independent de l'Àrea de Polítiques de Gènere, l'any 2005 s'ha posat en marxa el Servei de suport a la violència en l'àmbit familiar. Aquest és un nou instrument d'actuació que té com a objectiu la intervenció psicològica i social en els altres actors que intervenen en la complexa realitat de la violència vers les dones: les seves filles i fills i els agressors.

Per primera vegada al nostre país un servei municipal treballa amb homes que han estat agressors amb l'objectiu de transformar models afectius violents en models de relacions sentimentals construïts des de la llibertat, la no violència i la igualtat.

El Servei d'atenció a la infància atén els fills i filles de parelles que han viscut processos de violència de gènere per tal d'invertir les pautes de pensament i comportament apreses que són abusives i jeràrquiques.

Altres programes específics

- **Pla Operatiu Contra la Violència de Gènere.** És l'instrument a partir del qual el govern municipal, a través de la Regidoria de Dona i Drets Civils, disposa de la planificació, els recursos d'atenció especialitzada, els mecanismes de prevenció i sensibilització i els instruments de coordinació interinstitucional per fer de Barcelona una ciutat lliure de violència vers les dones.

Aquest pla, que basa la seva intervenció en tres eixos –prevenció, coordinació i atenció– segons la seva incidència social –a curt, mig i llarg termini– té, en aquesta nova etapa de gestió i planificació de les polítiques de gènere a nivell municipal, un pes propi i intencionadament deslligat de les polítiques generals de promoció de la presència de les dones a la ciutat. Això permet atorgar als processos d'eradicació de la violència de gènere de la força i els recursos humans i econòmics específics per tal de fer de Barcelona una ciutat lliure de violència de gènere.

- En coordinació amb el Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, s'ha posat en marxa el **Servei de teleassistència mòbil** a les dones ateses a l'EAD que per les condicions del seu procés de recuperació i per a la seva seguretat, requereixen d'una assistència urgent cada dia.
- La presència de les dones a les denominacions dels carrers de la ciutat es fa mitjançant la participació d'una representant de la Regidoria de Dona i Drets Civils a la **Ponència del nomenclàtor dels carrers de Barcelona** (Institut de Cultura de Barcelona-ICUB).

PRINCIPIS ORIENTADORS

Els principis orientadors són els instruments conceptuals sobre els quals estan basats els objectius i les línies estratègiques del Pla Municipal per a les Dones 2005-2009:

- Transversalitat de gènere i igualtat d'oportunitats
- La participació de les dones
- La conciliació de la vida personal i laboral
- L'Observatori de les Dones
- Dona i inclusió
- Coeducació
- L'associacionisme femení

***Mainstreaming*: transversalitat de gènere i igualtat d'oportunitats**

El *mainstreaming* de gènere i igualtat d'oportunitats entre dones i homes ha passat a ser una de les prioritats de la Comissió Europea. Són molts els fets que han posat de manifest una major sensibilitat però, sense cap dubte, un dels més importants ha estat la integració de la perspectiva de gènere en la programació dels fons estructurals europeus 2000-2006, ja que les accions cofinançades pel Fons hauran de tenir en compte la dimensió de gènere.

Aquesta inclusió significa un canvi de model en les polítiques d'igualtat d'oportunitats, amb l'assumpció d'un doble enfocament d'actuació i de gestió que conjuga la integració de la perspectiva de gènere en les polítiques generals amb les mesures específiques destinades a dones.

La Comissió Europea defineix el concepte de *gender mainstreaming* com la necessitat de revisar la suposada neutralitat de les polítiques i de les pràctiques administratives i gerencials que en fan possible la realització, revisar-les des de la consideració sistemàtica de les diferents situacions, interessos, necessitats de les dones i els homes i això en cada una de les fases i mecanismes existents per a la seva planificació, disseny, execució i avaluació. A partir d'aquesta perspectiva s'ha anat encaminant la pròpia normativa i el conjunt de recomanacions i propostes polítiques, tant des de la Unió Europea com en el context internacional.

Des de la Regidoria de la Dona i Drets Civils creiem que l'aplicació del *mainstreaming* de gènere en l'administració local implica incloure la perspectiva de gènere en totes les polítiques i actuacions prèviament a la presa de decisions, així com analitzar la metodologia, la planificació i l'avaluació de totes les àrees d'intervenció: econòmiques, jurídiques, ambientals, culturals, etc. És a dir, en cadascuna de les fases de les polítiques i les intervencions en general que es porten a terme des de l'Ajuntament de Barcelona.

Aquesta transversalització comporta afirmar que cap aspecte és aliè a les dones, perquè l'anàlisi de la realitat, en el seu conjunt i integritat, s'ha de considerar, també, des de la perspectiva o l'òptica que es deriva de conèixer la situació, les necessitats, les aporta-

cions i els sabers específics de les dones, ja que la plena integració i participació de les dones a la societat actual s'ha de fer des d'una identitat construïda sobre la consciència de pertinença al sexe femení, en el reconeixement i el respecte a la diversitat i a la igualtat d'oportunitats des de la diferència.

Aquesta transversalitat contempla, també, tot el cicle de vida de les persones, des dels primers processos de socialització fins a la vellesa, considerant tots els àmbits en els quals s'interactua al llarg de la vida: educació, treball, oci, serveis socials... i que, al mateix temps, estan interrelacionats entre ells, fet que exigeix una actuació transversal des de totes les àrees.

Des del Pla Municipal per a les Dones 2005-2009 treballarem la transversalitat com una de les línies estratègiques amb l'objectiu de visibilitzar les necessitats i demandes de les dones en totes les àrees d'actuació municipal, a través de polítiques d'igualtat d'oportunitats.

Per tant, és fonamental que l'Ajuntament esdevingui una institució exemplificadora pel que fa les polítiques de dones i per a les dones. Això vol dir que, a partir d'una actuació coordinada amb els diferents departaments, caldrà que l'Ajuntament de Barcelona es faci ressò de l'aplicació de totes les mesures que es dissenyin des del nou pla d'actuació.

Entre altres mesures, haurà d'utilitzar en totes les seves comunicacions un llenguatge no androcèntric ni sexista i començar a treballar els pressupostos amb "perspectiva de gènere".

Per dur endavant aquesta tasca es fa necessari promoure processos de formació continuada entre el personal de l'Administració, i per això posarem a disposició de tot el personal material informatiu i formatiu en matèria d'igualtat d'oportunitats.

En aquest sentit tampoc no es podrà assolir una igualtat d'oportunitats si no es duen a terme un conjunt de canvis propers a les persones, al seu territori. Creiem que l'acostament de l'Administració local a les persones suposa una condició bàsica per a la millora de les condicions de vida, ja que en el diferent repartiment competencial no es pot obviar que el destinatari final és únic i unitari: les dones i el territori on viuen, raó per la que qualsevol estratègia d'intervenció haurà de tenir com a pressupost bàsic la proximitat de les diferents formes d'actuació. En aquest sentit, enfortirem els consells de les Dones dels districtes com a òrgans de participació de les dones en els seus barris i com a instruments per al desenvolupament de les polítiques municipals de gènere.

En la mateixa línia obrirem en tots els districtes punts d'informació i atenció a les dones (PIAD). Aquests serveis:

- **Són espais específics d'atenció a les dones de la ciutat de Barcelona.** Donen resposta a les diferents demandes d'informació i assessorament, vinculades a la informació sobre recursos, participació, associacionisme femení, situacions de discriminació dins l'àmbit laboral, social, en la parella i/o en la unitat familiar, i especialment a les problemàtiques de violència de gènere. Potencien la participació i els espais de trobada i contribueixen a la detecció i prevenció de les situacions de discriminació i de violència de gènere.
- **Ofereixen un servei d'informació i orientació on les dones poden adreçar-se directament.** Combinen l'atenció individualitzada amb el treball grupal i comunitari, i col·laboren amb els grups de dones i amb el teixit associatiu del territori, per tal de contribuir a l'eradicació de les situacions de discriminació i violència, i per fomentar els processos de presa de consciència, formació i autonomia de les dones.

Aquests serveis es caracteritzen per la seva voluntat de proximitat i d'implicació en els districtes, fet que afavoreix el treball en xarxa i l'accessibilitat de totes les dones.

Però per dur a terme una veritable transversalitat hem d'impulsar la implicació de les diferents àrees municipals, de forma que s'incorpori la perspectiva de gènere a tots els plans que es dissenyin per a la ciutat, adaptant la nostra ciutat a les necessitats i desitjos de les dones, fent èmfasi i incidint especialment, entre altres, en l'adequació urbanística com a forma de millora de la qualitat de vida de la ciutadania. Per això des del Consell de les Dones de Barcelona impulsarem diferents accions. Una d'aquestes accions és la realització de diferents jornades formatives al voltant de l'urbanisme amb perspectiva de gènere i l'impuls a la creació d'un grup de dones expertes en urbanisme i gènere (tal com es va demanar al I Congrés de les Dones de Barcelona).

Des del Pla Municipal per a les Dones 2005-2009 creiem que cal reflexionar al voltant de com en les grans ciutats trobem una constant redistribució d'espais i temps que se sustenten en les tensions de mercat en lloc de fer-ho en la cohesió social i la justícia.

L'espai públic és la forma de compartir per excel·lència i la ciutat és l'espai de la xarxa pública d'intercanvis en la qual ens posem en comú amb altres éssers humans, és un espai de transferència públic-privat, entre ecosistemes naturals i medi ambient urbà, entre identitat pròpia i anonimat col·lectiu. És un espai en el qual es comparteixen drets

i deures que es promouen i reparteixen mitjançant acords socials, cultura i valors de justícia, igualtat i llibertat.

Sovint els conflictes es generen per les tensions entre la sostenibilitat i un projecte de ciutat que és a la vegada una agenda de programes i terminis, de compromisos i pactes, d'innovació i tradició. Una ciutat física però també virtual, on no solament s'han d'oferir carrers, places i equipaments, sinó esperances, il·lusions, cohesió social, igualtat d'oportunitats en la formació del capital organitzatiu, humà i tecnològic al voltant d'un model territorial i ambiental sostenible. És a dir, és un procés d'osmosi dels entorns humans i ambientals amb les formes de cohesió, participació i governabilitat social avançada, on es puguin oferir espais col·lectius de democràcia, per fer front als somnis col·lectius de futur com la igualtat, l'educació, la urbanitat, la convivència en pau i la cultura, **creant una nova ciutat de la vida**.

Treballar per aconseguir “la ciutat identitària” s'ha de fer a partir de la deconstrucció del model patriarcal i de la incorporació d'un model sostenible que sorgeix de la visibilització de nous actors socials, protagonistes d'un món sense complexos, obert a totes les orientacions de drets i deures, llibertat i seguretat personal.

Creiem que l'objectiu de les noves polítiques urbanes ha de basar-se en una arquitectura d'allò social que conflueixi vers espais accessibles des del punt de vista polític, econòmic i cultural i els faci permeables a l'individu i al grup, que “els activi com a subjectes socials”. **Vertebrar la identitat amb la diferència**, aquest sembla ser l'avantatge de la ciutat amb perfil propi davant el model únic, genèric i clònic.

L'estratègia no és tant un procés de conquesta com de ferm convenciment i persuasió cap a una “**ciutadania de valors**” que defensi la diferència davant l'homogeneïtat, que articuli les identitats des del “senzill”. Existeixen massa “venedors de complexitat”. El “complex”, entès com a “mercaderia”, és una fórmula per evitar la senzilla realitat que **la ciutat és un espai col·lectiu i això significa deures i drets compartits** en més proporció que “mercat i competitivitat”.

A més “una ciutat indiferent” significa “que no importa que es faci d'una manera o d'una altra” i també vol dir que no desperta interès o afecte cap als seus ciutadans, o entre i per als seus governs locals. Cap d'aquestes indiferències facilita la igualtat, ja que l'ésser humà necessita sentir-se part d'un lloc, d'un barri, d'una ciutat...

Tot i que interessa a totes i a tots, sense cap dubte, les dones –en les seves il·limitades individualitats emancipadores, per les seves formes de determinar el més important, per

la seva capacitat per fer les coses de determinades maneres (principalment amb relació a l'urbanisme i al medi ambient), de demostrar sensibilitat, interès i afecte per la humanitat i els problemes de la preservació de la vida— són les més interessades a construir les noves ciutats del segle XXI, mitjançant una comprensió molt més conscient de les infraestructures i valors que precisen des d'una ciutadania responsable amb la pau, la humanitat i la natura.

La participació de les dones

En parlar de participació i d'associacionisme de les dones cal, en primer lloc, reivindicar una genealogia en femení de les dones que ens han precedit i reconèixer les seves aportacions al llarg de la història, la seva experiència i, sobretot, el seu saber de vida. Gràcies a elles podem afirmar que la política de les dones és la política perquè les dones participem en la construcció, el manteniment i la transformació de la societat des de tots els àmbits, posant en joc l'autoritat femenina enfront les formes del poder patriarcal.

El camí per vèncer la discriminació i la injustícia i a favor de la llibertat resulta llarg i dur, però podem assenyalar l'assoliment de fites legals importants com ara la Llei de divorci, els centres de planificació familiar, els drets reproductius de les dones, la llei de mesures integrals contra la violència vers les dones...

Com es deia en la ponència sobre participació presentada en el I Congrés de les Dones de Barcelona (1999): "Les dones ja hi participem. Les dones sempre hi hem participat", però cal fer-ho visible. Per això, el moviment feminista organitza una gran trobada de dones per al 2006, per celebrar 30 anys de feminisme sota el lema de "Les dones sabem fer i fem saber". Aquest esdeveniment rellevant dins del moviment participatiu de les dones es proposa donar a conèixer les aportacions de les dones a la nostra societat i la força de la llibertat de les dones, per ser i per fer.

En aquesta línia, el Pla Municipal per a les Dones 2005-2009 es planteja com a eix estratègic per continuar incrementant la presència i la participació de les dones en tots els àmbits de la vida social, tenint en compte la seva diversitat. La finalitat és millorar la participació de les dones des del convenciment que calen canvis profunds en l'organització de la societat, i que no n'hi ha prou amb la garantia legal de la igualtat d'oportunitats. Cal, ineludiblement, reconèixer la xarxa associativa femenina de Barcelona, en tota la seva diversitat, com a agent social per elaborar propostes, consultar, negociar, i fer-ne el seguiment i avaluació.

Per fer possible aquests objectius és necessari que les entitats de dones assumeixin el repte que tenen com a col·lectiu: continuar apareixent i intervenint en la vida pública com a promotores de ciutadania. **Ser ciutadana comporta també el compromís de fer ciutat, de fer societat.** Una ciutadana no és només aquella que sap on viu sinó, sobretot, qui es planteja on vol viure, en quin barri, en quina ciutat, en quina societat.

Barcelona té una llarga tradició en l'associacionisme femení, i des de l'adveniment de la democràcia el govern de la ciutat ha volgut comptar amb la participació d'aquest teixit social, pel fet que aquesta és una de les claus per afrontar la solució dels diferents problemes que afecten les barcelonines: donar resposta a les seves expectatives en relació amb la construcció de la ciutat i fer visibles les seves aportacions a la societat. Des de la seva constitució, el Consell de les Dones de Barcelona va treballar, entre altres coses, diferents aspectes relacionats amb la qualitat de vida de les ciutadanes i com incrementar i visibilitzar la presència de les dones en tota la seva diversitat (immigrades, amb discapacitat, monoparentals...). Dins de les diverses propostes efectuades pel Consell destaca, per la seva magnitud i importància, la celebració del I Congrés de les Dones de Barcelona (1999). Aquesta trobada va representar un procés paradigmàtic de participació i de treball conjunt entre l'Administració municipal i el teixit associatiu femení de Barcelona, amb l'objectiu de redefinir un model de ciutat que realment respongués a la mirada, les necessitats i els desitjos de les barcelonines.

Així, des del Pla Municipal per a les Dones 2005-2009 es continuarà potenciant el Consell de les Dones de Barcelona i els consells de Dones dels districtes, ja que són l'òrgan de participació de les dones de la ciutat en polítiques de l'Ajuntament de Barcelona referents a la millora del benestar i la qualitat de vida de les dones.

A través d'aquests òrgans volem aconseguir que la política de participació de les dones contempli tots els aspectes de la intervenció pública, com per exemple:

- La modificació de les condicions que permeten el naixement i la consolidació de situacions socials deteriorades i amb tendència a la marginació i a l'exclusió.
- La dinamització, la reactivació econòmica.
- La millora de la formació, la capacització per a un lloc de treball.
- La dinamització social i cultural de les nenes i els nens, la joventut i la gent gran.
- La millora de l'estructura urbanística, els carrers, la tipologia dels habitatges, etc.

Són aspectes que necessiten d'una coordinació en funció d'uns objectius comuns. És necessari treballar amb una metodologia que parteixi de la premissa indispensable de la participació de les dones en els territoris, en les barris, en el consell de dones del seu districte. La participació és present des de l'inici del procés, amb la detecció de la necessitat o la definició de l'objectiu, fins a la planificació, execució i avaluació dels resultats. **Així s'assolirà la màxima interacció amb altres intervencions i s'aprofitaran els efectes sinèrgics de cadascuna d'elles.**

Participar no és només col·laborar o opinar sobre una determinada actuació, no és donar-se per assabentades o sentir-se informades del que fan les i els representants. Participar suposa un plus de voluntat, d'intervenció, un sentit de pertinença a un col·lectiu, a un grup, a una ciutat, a un país, un projecte propi amb una finalitat pròpia. És necessari superar les polítiques de contentar i contenir. Fa falta caminar vers la concertació i la coresponsabilitat; per això continuarem potenciant la capacitat de les associacions de dones, afavorirem la interacció, la coordinació, la construcció de xarxes, la millora de l'entramat associatiu femení a través del Consell de Dones de Barcelona i dels consells de Dones dels districtes.

Des del Pla Municipal per a les Dones 2005-2009 es continuaran potenciant aquests espais, impulsant noves formes i processos innovadors de participació real de les dones en el govern de la ciutat, així com fòrums i espais de participació, de debat, d'opcions, de disseny de línies de pensament i acció. És molt important afavorir espais on es fomenti la formació, la reflexió i investigació al voltant del pensament femení en tota la seva varietat, perquè des de la mirada de les dones hem d'aportar idees i plantejaments nous. Les dones hem de dir quina ciutat volem per viure; hem de continuar essent **promotores de ciutadania**. En aquest moment de la història creiem que el gran repte de les dones és gaudir de l'estatus de ciutadanes a partir de la pròpia condició femenina. Ja no es tracta únicament d'aconseguir la igualtat, sinó el reconeixement de la diferència, sense que aquesta comporti desigualtat.

L'objectiu no és cap altre que avançar vers un nou concepte de ciutadania que permeti articular les diferents identitats i integrar les diverses formes de participació –entre les quals hi ha la participació individual–, totes elles necessàries per a la creació del teixit social i el desenvolupament dels valors democràtics.

La conciliació de la vida personal i laboral

La manera com una societat organitza el temps o l'espai denota la seva manera d'entendre el món, quines són les seves tradicions culturals, com distribueix el poder i la riquesa i quines són les formes i possibilitats de comunicació interpersonal i, en definitiva, tot allò que descriu els seus estils de vida.

En cada espai de la vida hi regeixen unes lògiques socials, unes regles, uns principis diversos i sovint independents o fins i tot contraposats.

Com a espais podem parlar del personal, el familiar, el treball, l'escola... Hi ha una desigualtat jeràrquica entre els diferents àmbits, amb un predomini clar de l'espai laboral damunt de la resta i "la família" amb una posició de clara inferioritat.

El model d'horari que tenim com a referència és el definit per la societat industrial i se sosté sobre:

- Una estructura familiar nuclear: matrimoni-fills.
- Una activitat laboral productiva de predomini industrial amb horari i localització espacial rígida, centrada en l'home.
- Una dedicació a les responsabilitats reproductives i de cura familiar ateses per la dona.
- Una escola amb horaris no adaptats al mercat laboral.

Tot això configura un "ordre social" que s'articula a partir del binomi: treball productiu i treball reproductiu. L'un es quantifica i té valor, l'altre és invisible i no té valor. Visibilitzar aquest treball significaria reconèixer i donar valor a la important participació de les dones en l'activitat de **sostenibilitat social i econòmica** que, alhora, possibilita el funcionament del mercat, permet taxes de benefici superior i manté uns determinants nivells de benestar i qualitat de vida.

És sobre les dones que recau el pes d'un "**imaginari social**" que encara penalitza les dones per la participació en els beneficis del mercat davant l'indiscutible dret reconegut

als homes, entesos com a agents, responsables exclusius de l'economia. Per tant, un dels conflictes principals per a les dones **és l'organització del temps i dels diferents treballs de cura en la seva vida quotidiana.**

Per treballar vers la conciliació de la vida familiar i laboral és necessària:

- La intervenció dels diferents nivells, comptant amb tots els agents que intervenen en una veritable coresponsabilitat social.
- La realització de projectes que desenvolupin eines, activitats i actuacions que permeten l'anàlisi, la redefinició i el coneixement sobre gènere i conciliació.

Això es pot aconseguir amb els agents claus implicats en la construcció d'una nova societat que contribueixi a un canvi de mentalitat i actituds dels homes i de les dones per equilibrar la participació en les tasques domèstiques i de cura de les persones.

Des del Pla Municipal per a les Dones 2005-2009 es vol treballar per a la conciliació de la vida personal i laboral, ja que és un requisit indispensable per a la consecució de la igualtat d'oportunitats real entre dones i homes.

Volem aconseguir un model de societat organitzada en funció de les persones, per la qual cosa hem de parlar del “temps de criança”, del “temps de relació”, del “temps de les dones” i tornar a desenvolupar una nova **“reorganització social”**. Hem de produir un canvi de mirada de la nostra societat perquè les dones deixin de ser gairebé les úniques responsables del treball familiar i domèstic, i d'aquesta manera avançar vers un nou paradigma social.

Per tant, caldrà desenvolupar accions que enforteixin l'objectiu de **donar valor (quantitatiu i qualitatiu) a l'experiència femenina**, és a dir, tot un conjunt d'habilitats, destreses, qualificacions i creativitat que formen part dels **treballs de les dones en l'àmbit domèstic i en la vida quotidiana.**

D'altra banda, s'haurà de treballar de forma transversal per sensibilitzar els diferents àmbits. Entre altres, treballar i donar suport a les accions encaminades a la creació de mecanismes dirigits a les empreses públiques i privades que tinguin com a objectiu sensibilitzar les organitzacions del nostre entorn en la necessitat d'ampliar criteris ètics i de responsabilitat social a la gestió interna i externa, per eradicar les discriminacions envers les dones que sovint es produeixen en el món laboral, com són les diferències salarials,

l'escassa representació als llocs de direcció, els contractes, els horaris..., continuant impulsant i ampliant el **Pla d'igualtat a les empreses de la ciutat de Barcelona**.

En aquesta línia d'implicació, els diferents agents donaran suport i impuls a les diferents polítiques de temps que tenen com a finalitat la integració social i econòmica, la sostenibilitat de la vida urbana i la cohesió social. Aquestes polítiques es desenvolupen en els diferents àmbits: mobilitat (transport públic), horaris dels serveis públics (escolars, socials, sanitaris...), horaris comercials, utilització i regularització d'espais públics.

Amb totes aquestes actuacions s'espera poder incidir en la revisió d'un **nou contracte social** entre dones i homes a partir de la revisió de l'organització del temps i de l'espai, que haurà de portar un canvi en les pautes socioculturals i, per tant, una millora en la vida quotidiana de totes les persones.

L'Observatori de les Dones

L'Observatori de les Dones té un impacte directe en relació amb les propostes sorgides del I Congrés de les Dones de Barcelona (1999), convocat pel Consell de les Dones de la ciutat, que es va celebrar sota el lema “La ciutat que les dones volem” i les conclusions del qual engloben, pràcticament, tots els àmbits socials, econòmics i polítics, partint de la diversitat de les barcelonines.

D'entre les recomanacions del congrés destaca, per la seva importància, la creació d'un observatori que dependrà del Consell de les Dones per tal de poder fer un seguiment acurat de la implementació de les esmentades recomanacions. La seva missió serà conèixer, avaluar i informar sobre la situació i evolució de les condicions de vida de les dones i l'evolució dels fenòmens i processos socials que afecten la qualitat del col·lectiu femení de la ciutat.

Dins d'aquest marc d'actuacions, des del Pla d'actuació de les dones 2005-2008 es vol continuar treballant perquè l'Observatori de les Dones sigui un instrument capaç de donar resposta a la necessitat i al repte de les administracions de disposar dels instruments necessaris per valorar la realitat. Això significa detectar problemes emergents, avaluar-ne les polítiques i prioritzar-ne les actuacions a través del coneixement i de totes aquelles experiències internacionals innovadores que ajudin al desenvolupament de les polítiques locals i a la gestió d'impactes locals de fenòmens globals.

Es treballarà per aconseguir que l'Observatori de les Dones pugui:

- Generar un cos de coneixement i seguiment dels serveis i actuacions municipals, especialment dels adreçats específicament a les dones però, també, els generals, que faciliti la transparència i eficàcia en la prestació de serveis, eliminant tots els biaixos androcèntrics.
- Analitzar les possibles desigualtats entre dones i homes que es puguin donar a la ciutat, comparar-les amb la realitat d'altres països i analitzar-ne l'evolució al llarg del temps i l'impacte que les diferents polítiques institucionals poden tenir al respecte.

- Revisar la representativitat dels indicadors existents i reivindicar la necessitat de crear-ne de nous. Cal donar una “altra” lectura als indicadors d’ús més freqüent, emfatitzar d’altres no tan comuns i elaborar un sistema d’indicadors específics que vagin més enllà dels habitualment utilitzats.
- Sensibilitzar, en primer lloc, el propi Ajuntament de Barcelona i, també, altres institucions que treballen les dades estadístiques imprescindibles per analitzar la realitat de les ciutadanes i els ciutadans, per tal que abandonin determinades categories d’ordre general que, en realitat, reflecteixen únicament l’experiència masculina.
- Donar suport a l’estructuració de xarxes socials a partir de la difusió del coneixement. Tenint en compte que una de les prioritats en les polítiques municipals de gènere a la ciutat és la potenciació de les xarxes de dones a través de les TIC.
- Constituir-se com un espai de participació. Això vindrà determinat per dos aspectes fonamentals: en primer lloc, el fet de que un dels objectius de l’Observatori de les Dones sigui recollir els coneixements o diferents perspectives que impulsin o generin les dones de la ciutat, tant a nivell conceptual com experiencial i, en segon lloc, per la mateixa estructura de l’Observatori. L’Observatori de les Dones haurà de comptar amb un consell assessor integrat pels diferents seminaris o centres d’estudis de dones de les diverses universitats de Barcelona i per les representants del Consell de les Dones de Barcelona, principal organisme de participació de les ciutadanes en relació amb l’Ajuntament de Barcelona.

Així, i amb la col·laboració i participació d’agents socials diversos i partint de les aportacions conceptuals que ha fet la teoria feminista en les últimes dècades, es podrà avançar cap a un marc conceptual i un ordre simbòlic que ens serveixin per conèixer, avaluar i informar sobre l’evolució de les condicions de vida de les barcelonines, millorar la gestió i estructuració dels serveis municipals i donar respostes acurades a les demandes, necessitats i expectatives de les ciutadanes.

- Incorporar la perspectiva de gènere en l’anàlisi i interpretació transversal de la realitat de tots els sectors de població que integren la ciutat de Barcelona, o àmbits temàtics, per tal de transformar la definició de les polítiques públiques locals, fent que aquestes responguin a les necessitats i aspiracions de les ciutadanes i dels ciutadans.

Des del Pla Municipal per a les Dones 2005-2009 creiem que és imprescindible delimitar i prioritzar les línies d’investigació. En el moment de formular-les, s’han de tenir en compte tant les prioritats polítiques com les demandes dels organismes de participa-

ció de les dones. També resulta imprescindible tenir molt presents les conclusions del I Congrés de les Dones de Barcelona, les quals són inviables si no hi ha un coneixement de la realitat de les barcelonines en tots els aspectes que tenen a veure amb les esmentades propostes per així poder fer un seguiment de la situació i poder actuar.

Per tant, des del Consell de les Dones de Barcelona i dels districtes s'ha treballat i s'ha proposat que algunes de les grans línies d'observació han de ser:

1. Les condicions de vida de les dones de Barcelona

El coneixement i l'anàlisi de la situació social de la població femenina resident a Barcelona és imprescindible per comprendre quines són les seves necessitats, característiques, etc. per tal de definir un perfil social acurat de les barcelonines.

2. La participació i presència de les dones en tots els àmbits de la vida ciutadana

L'aspecte relacionat amb la participació de les dones s'ha de considerar, també, un tema prioritari. En primer lloc i tal com diu la ponència de participació del I Congrés de les Dones de Barcelona, cal destacar la diferència, l'especificitat de la participació de les dones.

3. La violència vers les dones

Pel que fa al tema de la violència vers les dones, prioritat política i també dels grups i entitats de dones de la ciutat, així com dels òrgans de participació de les dones a l'Administració municipal, ens trobem en el moment de desplegament del Pla operatiu contra la violència vers les dones. Per tal d'implementar les mesures que configuren l'esmentat Pla operatiu, cal disposar d'una informació i un coneixement estructurat que en faciliti la realització.

4. L'adaptació de la ciutat a les necessitats de la vida quotidiana, des de la perspectiva de les dones

Aquest és un tema emergent dins les actuacions de moltes ciutats europees pioneres en la implementació de polítiques de gènere. A més, configura una visió transversal a totes les demandes del I Congrés de les Dones de Barcelona. Es tracta, a partir d'una mirada que tingui en compte la participació democràtica de les dones i la valoració de les aportacions que les dones han fet i fan a la societat, d'analitzar els diferents paràmetres que estructurin la conceptualització de "vida quotidiana": disseny d'espais públics, repensar l'ús del temps (conciliació de la vida personal-familiar-laboral...), mobilitat, seguretat, habitatge, sostenibilitat, serveis i recursos (serveis socials, educació, lleure i cultura –centres cívics–, xarxa associativa...)

5. L'impacte del desenvolupament de polítiques públiques, específicament municipals, en la situació de les dones i en l'increment de la igualtat d'oportunitats

Finalment, cal aprofundir en l'anàlisi dels resultats de les polítiques de gènere a la ciutat de Barcelona, saber fins a quin punt s'està produint una convergència cap a la igualtat d'oportunitats entre dones i homes i en quina fase del procés de canvi dels estereotips de gènere ens trobem. Això implicarà establir nous indicadors, segons els àmbits a analitzar, que reflecteixin també l'experiència femenina per tal d'analitzar la ciutat en la seva totalitat.

Dona i inclusió

Es descriu el concepte de pobresa com la realitat en què es mou un col·lectiu social caracteritzat per un baix nivell de renda econòmica. Un nivell que, en tot cas, no li permet accedir de forma mínimament apropiada al consum de béns materials bàsics en el seu marc territorial de referència. Així doncs, la pobresa apareix definida com una situació d'accés insuficient a la renda en un context de desigualtats unidimensionals respecte a la distribució social de recursos materials.

Avui, el concepte de pobresa ens queda estret. Aflora la multidimensionalitat de la societat i, al costat de les polaritzacions econòmiques, opera tota una diversitat de mecanismes emergents de desigualtat. No es tracta de donar per superat el concepte de pobresa, que no ho està. Es tracta d'ampliar-ne els marges i reubicar-lo en un escenari conceptual i interpretatiu més complex. Un escenari amb capacitat de copsar les noves polaritzacions socials vinculades a, per exemple, la precaritat laboral i el patiment psicològic, els dèficits d'aprenentatge, la discapacitat i la dependència, la sobrecàrrega de tasques cuidadores, l'afebliment de les relacions comunitàries, la ruptura de vincles afectius, o les fractures en la ciutadania de base ètnica. És en aquest escenari on els conceptes d'exclusió i inclusió socials se'ns revelen de gran utilitat, ja que ens permeten abraçar amb comoditat les noves realitats derivades de les múltiples esferes de desigualtats, així com les accions institucionals i comunitàries que pretenen oferir respostes i vies de transformació que menin cap a unes societats cohesionades. En definitiva, la pobresa es resitua com el factor de risc d'exclusió social vinculat directament a la insuficiència relativa de l'ingrés personal. És un factor de vulnerabilitat potent. Però no implica de forma automàtica una situació d'exclusió, ni se situa tampoc com a eix vertebrador d'aquesta. L'exclusió és multifactorial i s'expressa en múltiples vessants.

- La pobresa té una vessant femenina que deriva de la posició social que ocupen les dones en l'estructura familiar i en el mercat laboral. L'un i l'altre estan interrelacionats i s'expressen, entre altres coses, en el menor accés de les dones als recursos monetaris o directament no tenen ingressos propis o sovint, quan en tenen, aquests són reduïts.
- D'altra banda, les dones segueixen ocupant-se del gruix d'activitats domèstiques, fet que no solament condiciona la seva posició en el mercat laboral, sinó que dificulta

determinades accions d'inserció. Per a les dones adultes, la ruptura de la unitat familiar (separació, divorci, viduïtat) sovint porta a situacions properes a la pobresa.

- Hauríem de diferenciar entre “feminització de la pobresa” i una perspectiva de gènere sobre la pobresa, és a dir, entre “les més pobres de les pobres”. Es constata que les dones no es beneficien automàticament dels programes contra la pobresa i que hi ha moltes estratègies d'intervenció que poden empitjorar les condicions de les dones en grups empobrits si no s'apleguen certs ajustaments als criteris amb els quals es planifica i en la metodologia que s'aplica. El motiu és clar, “l'experiència que les dones tenen de la pobresa pot ser diferent i més aguda que la dels homes ateses formes d'exclusió basades en el gènere”.
- També destaquem que la majoria de les dones tenen hàbits i recursos que donen una gran capacitat de gestionar les situacions de pobresa i de fer front a una situació on sovint els homes fracassen. Per això la pobresa femenina poques vegades acaba en situació de sense sostre i resta sovint com una pobresa “amagada”.

De la mateixa manera, hem d'avançar cap a accions de prevenció i sensibilització de la població per aconseguir, entre altres, visibilitzar la situació de precarietat en què viuen algunes dones, treballar perquè tinguin una veritable renda mínima que complementi els ingressos de dones grans situades ja al marge del mercat de treball i de les dones vídues, reforçar els mecanismes de suport a les llars on tothom està aturat o inactiu, amb programes d'ajut per a la integració en el mercat de treball i per a l'elevació del nivell formatiu dels seus membres.

Des del Pla Municipal per a les Dones 2005-2009 es continuarà donant suport a:

- **accions orientades a promoure la inserció de dones en l'àmbit laboral**
- **la creació d'una “xarxa de recursos per a dones”**
- **projectes que afecten les dones que requereixen un nou procés d'inclusió**, accions que incloguin els terminis de temps adequats i adaptats a les circumstàncies de cada cas: dones maltractades, dones gitanes, dones expreses, immigrades, monoparentals, dones amb discapacitat...
- en aquesta línia es donarà suport a les **entitats que realitzen una atenció integral a les dones** (definició d'itineraris personalitzats, entrevistes, formació, acompanyament...), i principalment a les entitats que no tenen com a única finalitat trobar

feina, sinó augmentar la qualitat de vida de les dones i la seva incorporació sociolaboral completa.

Aquesta inserció és difícil, ja que les empreses sovint posen obstacles per a la contractació d'aquest col·lectiu perquè tenen un desconeixement de les característiques de cada persona i/o col·lectiu. Moltes vegades hi ha prejudicis i estereotips que els limiten a l'hora d'apropar-se a les persones o col·lectius, per la qual cosa cal que les entitats ofereixin informació a empreses, organismes i administracions sobre les característiques reals en la seva incorporació.

En aquesta línia es continuarà donant suport als projectes i activitats que s'estan desenvolupant des de Barcelona Activa que tenen com a objectiu la promoció de l'ocupació de les dones segons les mesures establertes en el Pacte Local per l'Ocupació 2004-2007, garantint la paritat de participació de les dones en el conjunt dels programes ocupacionals de Barcelona Activa; promovent programes a mida per a dones amb especials dificultats d'inserció com les dones immigrants, minories ètniques, dones víctimes de violència de gènere, dones aturades de llarga durada; i dissenyant programes que permetin el foment de la igualtat d'oportunitats en ocupacions on les dones estan subrepresentades a partir d'establir compromisos i la implicació de les empreses. En tots els programes s'estableixen itineraris d'inserció a mida de les necessitats i potencialitats de cada dona, facilitant accions d'orientació professional, formació, estades de pràctiques en empreses i un acompanyament personalitzat al llarg del procés d'inserció.

De la mateixa manera, també constatem el reduït nombre d'empresàries i directives, fet que ha motivat que des del Pla d'actuació de les dones 2005-2008 es plantegi de forma molt especial continuar donant suport a les entitats que treballen per a les dones i als programes i accions dirigides a posicionar les dones en igualtat de condicions en el món de la creació i la direcció d'empreses.

En aquesta línia, Barcelona Activa s'ha convertit en una entitat de referència en l'acompanyament i impuls a les iniciatives empresarials promogudes per dones. Programes com l'ODAME Creació (Operació Detecció i Acompanyament de Dones Emprenedores) i ODAME Consolidació han permès detectar un ampli potencial emprenedor entre les dones de la ciutat i acompanyar en la posada en marxa i creixement de noves empreses promogudes per dones.

Creiem que s'ha de treballar per aconseguir l'autonomia personal de les dones, que passarien a tenir capacitat plena per definir per si mateixes el seu projecte vital, així com tenir accés als drets socials. S'ha de fer un esforç per flexibilitzar els diferents sistemes

de protecció social, a la vegada que es potencien els col·lectius de dones més desfavorables perquè puguin realment beneficiar-se dels drets socials, ja que la seva situació de partida, segregada, els en dificulta l'accés i afavorir la seva participació en la vida comunitària, des de posicions d'igualtat, intercanvi, coresponsabilitat, etc. En suma, tenir una vida plena, perquè és necessari contemplar-la en les seves dimensions personals i comunitàries.

Coeducació

Una ciutat que es vulgui a sí mateixa com a context de vida igualitària de drets per a dones i homes ha d'anar més enllà del reconeixement formal de drets iguals. Ha d'afavorir pràctiques i models per tal que l'autonomia personal de noies i nois es formi en base a projectes de vida que integrin els desitjos, les necessitats i les responsabilitats tant de l'esfera privada com pública o social.

En aquest projecte de vida intervenen la família, l'escola, la comunitat... Per tant, el repte educatiu que això representa és eliminar els estereotips vinculats a la feminitat i a la masculinitat i recuperar la riquesa de coneixements, pràctiques i valors associats al món femení i estimar-los com a components indispensables per a una millor qualitat de vida humana en tots els àmbits i contextos de la vida.

Considerem que l'escolarització obligatòria desenvolupa el seu paper de transmissora del saber i la seva funció en la socialització de les persones. Des d'aquest punt de vista, es pot afirmar que un dels objectius bàsics de l'educació obligatòria hauria de ser el de preparar nenes i nens per construir una societat en què les diferències de gènere no siguin discriminatòries.

- **Educar** no consisteix només a instruir: aquest és un requisit important en l'acció d'educar, però no és suficient, ja que la transmissió de valors i patrons és fonamental en el procés educatiu. En aquest sentit, posem de relleu la importància d'intervenir contra les discriminacions que el gènere provoca (entenent per gènere la construcció social de les persones a partir del seu sexe). El gènere és una dimensió fonamental en la construcció de les identitats masculines i femenines.
- En l'actual **escola mixta** androcèntrica no es reconeix la diferència entre els sexes. La diferència es converteix en discriminació i consolida un model masculí dominant. Per tant, és important que treballem per aconseguir una escola coeducadora on es garanteixi la igualtat i es valori la diferència. El canvi en la pràctica escolar ha de venir determinat pel pas d'un sistema cultural d'escola mixta a un sistema cultural d'escola coeducativa.

L'educació actual accepta el canvi en aquells àmbits en què es detecten desigualtats, però està encara molt lluny de possibilitar accions que potenciïn les diferències culturals de gènere.

La **coeducació** és un principi pedagògic dirigit a aprofundir l'abast de la democràcia a l'escola. Parteix d'un marc conceptual que presenta la cultura en tota la globalitat, accepta les diferències personals sense confondre-les amb els estereotips de gènere i adequa els processos d'aprenentatge a les característiques de l'alumnat, sense discriminacions.

La pràctica de la coeducació comporta canvis conceptuals i actitudinals profunds. Hi ha molts estudis que en parlen. Subirats i Brullet (1988) van analitzar les actituds diferenciades amb les quals són tractats els nens i les nenes a l'escola mixta. Moreno (1986) i Moreno i Salse (1992) han demostrat les diferents percepcions que tenen nens i nenes respecte a les seves possibilitats, projecció social, etc. També hi ha estudis que posen de relleu com es transmeten, juntament amb aquestes actituds sexistes, els models androcentristes de la ciència que prevalen en la nostra societat. Per tant, cal fer una revisió dels continguts curriculars. En aquesta línia, hi ha material que s'està treballant, com ara *Parlar com elles* (1996), d'Eulàlia Lledó, Mercé Miralles, Mercè Otero i Lola Ribelles, o el llibre contra el sexisme *Coeducacion y democracia* (2001), d'Amparo Tomé i Xavier Rambla.

Des del Pla Municipal per a les Dones 2005-2009 es considera necessari continuar treballant per portar a terme un replantejament de les vinculacions entre processos de socialització i transmissió del saber. Cal establir dinàmiques més riques i flexibles entre els aspectes interpersonals, les dinàmiques socials, les concepcions del coneixement, la subjectivitat, etc. i cal visualitzar, des de noves perspectives, les interdependències entre els diferents elements. Això suposa la creació de noves relacions entre ensenyament, comunitat, família, lleure... que permetin superar les limitacions dels models actuals de socialització, aprofundint i reflexionant entorn als elements que formen part d'aquest procés per aconseguir modificacions que incorporin la coeducació en tots els àmbits.

Per aconseguir canvis hem de crear iniciatives i dirigir accions metodològiques i pedagògiques i, especialment, hem d'afavorir i donar suport a la creació d'eines d'observació i d'anàlisi, encaminades a aconseguir canvis de consciència en els agents de transmissió cultural: famílies, societat, professorat... La comprensió de la discriminació de les nenes, noies i dones és una condició necessària per construir una consciència col·lectiva justa i democràtica.

En aquesta línia de treball s'ha de continuar donant suport a diferents accions i activitats, així com a la creació de “material pedagògic” **no sexista** (coordinadament amb l'IMEB) i promoure una concepció “**no androcèntrica**” del saber que continuï introduint, tant en l'àmbit escolar, com en l'associatiu i comunitari, l'anàlisi i la reflexió de les **diferències de gènere**, amb l'objectiu d'ajudar a construir identitats sense reproduir els estereotips sexistes.

Prenent la terminologia de l'IMEB, entenem per “**sexisme**” aquell conjunt de valors, actituds, normes i accions concretes que tenen com a base comuna una concepció ideològica que menysprea o discrimina les dones per raó del sexe –ens considera inferiors– i que, d'aquesta manera, fa possible la reproducció de les condicions de vida de la nostra subordinació. Podem afirmar que el sexisme és un problema educatiu doble: d'una banda, és un problema de desigualtat social, ja que com a grup social les nenes veuen limitades les seves oportunitats d'accés a determinades funcions socials i, així mateix, el “sexisme” és un problema de discriminació cultural, ja que la societat i l'escola prioritzen els valors associats a la masculinitat i ignoren, silencien o desqualifiquen els relatius a la feminitat.

Entenem per “**androcentrisme**” aquell enfocament o punt de vista esbiaixat que dóna absoluta preferència a l'experiència masculina o, en altres paraules, que considera l'home com a figura central del món i com a font única de tot tipus de coneixement, encara que després aquest coneixement sigui presentat com a universal i vàlid per a homes i dones.

I per últim entenem per “**diferències de gènere**” aquelles qualitats, capacitats, interessos i perspectives de futur que són desenvolupades de forma diferent per dones i homes, nenes i nens, i que construeixen la pròpia identitat de gènere, al marge dels estereotips dominants.

En aquest sentit, considerem que cal continuar incentivant iniciatives en l'**àmbit dels mitjans de comunicació audiovisual**, ja que són un dels fenòmens socials i culturals més destacats de l'actualitat que incideixen en l'educació de valors, actituds i, per tant, cal potenciar una comunicació que reflecteixi “la diversitat social”.

Els mitjans de comunicació van pantant l'imaginari col·lectiu de les societats contemporànies i estan contribuint, d'una manera fonamental, a l'expansió de les tradicions narratives, iconogràfiques i artístiques.

En resum, es considera que s'ha de promoure la **coeducació amb una visió global**, a l'abast de tothom. Totes les dones han de poder gaudir, en condicions de llibertat i d'igualtat, dels mitjans i oportunitats de formació, d'esbarjo i de desenvolupament personal que ofereix la ciutat. Caldrà, doncs, tenir en compte totes les dones, amb les seves necessitats particulars, i afavorir la seva llibertat.

L'associacionisme femení

El moviment de dones neix a Catalunya cap al final del segle XIX. L'any 1889, Ángeles López de Ayala, Teresa Claramunt i Amalia Domingo creen a Barcelona la Sociedad Autónoma de Mujeres, que pot considerar-se com una de les més rellevants institucions femenines a cavall dels segles XIX i XX. Són moltes les entitats que s'han creat des de llavors. Destaca la creació, l'any 1989, de l'Institut Català de la Dona, fet que va suposar un augment del nombre d'associacions que va assolir el seu punt culminant l'any 1996. Actualment l'Institut Català de les Dones lidera iniciatives legislatives que contribueixen a la consecució dels drets de les dones.

L'associacionisme femení s'ha triplicat durant els darrers 10 anys a Catalunya, fet que mostra el dinamisme de la societat catalana i la necessitat de donar resposta a nous problemes per part de les dones. L'aportació de les associacions de dones ha estat molt determinant: les reformes jurídiques, mesures polítiques... i una certa evolució de les mentalitats són fruit del combat associatiu.

Les associacions de dones promouen projectes i realitzen una colla d'activitats. La coordinació entre elles suposa una aportació al conjunt de la societat que es pot sintetitzar en quatre blocs:

- Són un **espai de trobada**, de relació, de contactes, que fan possible la **participació directa en afers col·lectius**. En aquest sentit, quan parlem d'entitats de dones, parlem de dones que actuen de determinada manera, com a expressió de determinades actituds vitals: solidaritat, civisme, altruïsmes, sentit social...
- En segon lloc, des de les entitats es **dóna resposta a necessitats concretes**, de manera directa i amb la voluntat d'integrar l'aportació de les persones usuàries.
- En tercer lloc, les associacions de dones **formulen propostes** d'acció per a la millora de la situació del col·lectiu que representen, desenvolupant un paper polític. Aquesta contribució es fa a partir de l'esforç i del treball de les persones que componen la junta, del suport de les sòcies i de les persones voluntàries, i amb la col·laboració de persones i institucions externes que estan interessades en el projecte.

- En quart lloc, són un **“espai educatiu” i de creixement humà**, ja que aquestes relacions interpersonals proporcionen sociabilitat, suport, informació, un sentiment de pertinença i, per tant, una identitat social.

L'acció de les entitats es fa de manera local, ràpida, àgil, propera a les persones i en permet la implicació. Constatem com el sector associatiu femení és el gran espai per a la solidaritat, la intercomunicació i la creativitat de les ciutadanes, i és una via d'integració per a les dones immigrades. Les dones opten i s'apunten a allò concret, allò que proposa un estat de qualitat de vida des d'una acció plena de projectes realitzables.

Per tant, des del Pla Municipal per a les Dones 2005-2009 volem:

- Donar suport a les entitats de dones i impulsar accions, campanyes... per tal de donar a conèixer la realitat de l'associacionisme femení, incidir en el seu reconeixement social i difondre el seu treball, projectes i aspiracions.

Perquè creiem que cal potenciar la relació i la coordinació entre les entitats i grups de dones, així com donar suport a la constitució de plataformes (el més àmplies i consensuades possible i amb personalitat jurídica pròpia) per tal de fer sentir la veu de l'associacionisme femení de forma unitària –que no única–. Hem de fer sentir la veu de les dones, generar opinió. Hem d'introduir en l'agenda política i en el debat públic les qüestions de gènere.

Per tant, donarem suport a les accions que es desenvolupin en els barris, ja que són la base dels suggeriments, les necessitats, els recursos, les propostes i el treball.

- Una altra línia que cal potenciar és la incorporació de les preocupacions de les dones joves en els objectius i/o activitats de les entitats. I també s'ha de continuar treballant contra les discriminacions que pateixen les dones, especialment les majors de 45 anys. Per això, entre altres, cal desenvolupar diferents accions encaminades a la utilització de les noves tecnologies, com a mitjà per:
 - Crear vincles i/o xarxes on les dones puguin compartir i se sentin protagonistes.
 - Establir relacions intergeneracionals.
 - Desenvolupar lligams entre les associacions de dones i la resta d'associacions per tal de potenciar que les diferències de gènere assoleixin un caràcter transversal i no quedin ocultes en aquelles associacions que no són exclusivament de dones.

És fonamental treballar per un projecte compartit, ja que l'associacionisme femení és la clau per encarar els nous reptes que ja tenim a les portes i molts que encara han d'arribar.

LÍNIES D'ACTUACIÓ

Els objectius, mesures o accions que configuren el Pla s'agrupen en tres línies estratègiques. Entenem per línies estratègiques el macroconcepte que engloba o permet agrupar un cert nombre d'intencionalitats i accions que persegueixen una mateixa finalitat. Així, les línies i els objectius generals de cada una d'elles són els següents:

Línia 1. Millorar la qualitat de vida de les dones de la nostra ciutat

- 1.1. Fer de Barcelona una ciutat amb igualtat d'oportunitats entre dones i homes.
- 1.2. Aprofundir en el concepte de vida quotidiana com a nou paradigma que contempli les necessitats concretes de la ciutadania en els diferents moments del seu cicle vital.

Línia 2. Incorporar la perspectiva de gènere en tots els àmbits de gestió municipal

- 2.1. Desenvolupar diferents estratègies per incloure la perspectiva de gènere en totes les polítiques i actuacions prèviament a la presa de decisions.
- 2.2. Continuar treballant perquè l'Observatori de les Dones sigui un instrument capaç de donar resposta a la necessitat i el repte de l'Administració de disposar dels instruments necessaris per valorar la realitat, detectar problemes emergents, avaluar les seves polítiques i prioritzar les seves actuacions.

Línia 3. Millorar les estratègies de participació, visibilitat i reconeixement de les dones, dels seus sabers i de la seva història

- 3.1. Impulsar la participació de les dones a tots els espais de la vida pública i privada, tot tenint en compte les seves diferències personals i culturals.
- 3.2. Potenciar les entitats del Consell de les Dones de Barcelona i dels districtes impulsant noves formes i processos innovadors de participació real de les dones en la vida i el govern de la ciutat.

3.3. Recuperar la memòria de les dones de la nostra ciutat per fer visible la cultura femenina i la incorporació de la mirada de la dona en la difusió cultural.

3.4. Impulsar les iniciatives de les dones i de les associacions de dones de la ciutat, potenciant i afavorint les formes de relació plural i no jeràrquica, aprofundint metodologies de treball en xarxa.

A partir d'aquestes línies i objectius generals estructurarem els objectius operatius, les accions i els indicadors.

Línia 1. Millorar la qualitat de vida de les dones de la nostra ciutat

1.1. Fer de Barcelona una ciutat amb igualtat d'oportunitats entre dones i homes

1.1.1. Desenvolupar eines per millorar el coneixement de la situació i les condicions de vida de les barcelonines.

Acció. Elaboració d'informes actualitzats periòdicament dirigits a conèixer les condicions de vida de les barcelonines.

INDICADOR. Nombre d'informes realitzats i descripció.

1.1.2. Visibilitzar i escoltar la diversitat de les barcelonines.

Acció. Realització d'activitats (enquestes, entrevistes...) que propiciïn recollir i visibilitzar les veus de les dones.

INDICADOR. Nombre d'activitats realitzades i descripció.

1.1.3. Fer arribar a “totes les dones” informació sobre els serveis municipals.

Acció. Edició d'una guia pràctica que reculli informació sobre els serveis municipals adreçats a les dones.

INDICADOR. Nombre d'exemplars distribuïts.

1.1.4. Reforçar els llaços de col·laboració entre totes les dones afavorint les estratègies d'acolliment de les dones immigrades.

Acció. Organització d'accions on es visibilitzin les veus de les dones immigrades. Desenvolupar el projecte “Les dones compartim: Jo arribo, tu m'expliques”.

INDICADOR. Nombre de dones participants.

1.1.5. Treballar per evitar la doble discriminació de les dones no estàndard.

Acció. Introducció de mesures facilitadores i de sensibilització que garanteixin que no hi hagi discriminació cap a les dones amb discapacitat.

INDICADOR. Nombre de mesures facilitadores i de sensibilització.

1.1.6. Donar suport als programes que facilitin l'accés de les dones joves al mercat laboral.

Acció. Articulació de mecanismes de coordinació amb els diferents programes i projectes que tinguin com a objectiu la incorporació de les dones joves al mercat laboral.

INDICADOR. Nombre de mecanismes de coordinació creats.

1.1.7. Impulsar mesures que garanteixin l'accés de les dones a l'habitatge.

Acció. Anàlisi dels indicadors d'atorgament d'accés a l'habitatge en els diferents programes i, si cal, proposar nous indicadors que facilitin l'accés de les dones a l'habitatge.

INDICADORS. Nombre d'indicadors analitzats i nombre d'indicadors proposats.

1.1.8. Consolidar actuacions dirigides a la millora de la salut de les dones, contemplant l'impacte diferencial que el gènere té en la salut de les dones.

Acció. Investigació i anàlisi, coordinadament amb l'Agència de Salut Pública, sobre la situació de la salut de les dones.

INDICADOR. Nombre d'estudis realitzats.

Acció. Realització de tallers formatius "La sexualitat de les dones: com afrontem la nostra vulnerabilitat i reforcem el coneixement del propi cos".

INDICADOR. Nombre de tallers.

1.1.9. Promoure polítiques actives de suport a les dones soles, vídues i grans que, degut a la major esperança de vida i el creixent envelliment de la població que se'n deriva, són cada cop un col·lectiu més nombrós i més vulnerable.

Acció. Realització d'activitats que tinguin com a objectiu donar suport, reconeixement i visibilització a les dones soles, vídues i grans.

INDICADOR. Nombre d'activitats realitzades.

1.1.10. Millorar la qualitat dels serveis municipals adreçats a les dones de Barcelona: CIRD, PIAD, EAD, Casa d'acollida.

Acció. Incorporació de nous indicadors per mesurar la qualitat dels serveis municipals adreçats a les dones.

INDICADOR. Indicadors incorporats.

1.1.11. Ampliar els serveis municipals per a les dones.

Acció. Creació dels quatre punts d'informació i atenció a les dones en aquells districtes que encara no en disposen: Sant Andreu, Sants-Montjuïc, Sarrià-Sant Gervasi i Ciutat Vella.

INDICADOR. Nombre de punts creats.

Acció. Aconseguir nous espais per a les dones i definir-los a partir de la participació de les dones.

INDICADOR. Espais aconseguits.

1.1.12. Treballar per garantir l'accés de totes les dones a les noves tecnologies.

Acció. Desenvolupament dels programes de formació adreçats a les dones que tenen com a objectiu facilitar a les dones l'accés a les noves tecnologies (Dona Connecta't, Enxarxa't).

INDICADOR. Nombre d'accions de formació portades a terme en els districtes.

1.1.13. Articular mecanismes de participació i de col·laboració amb les entitats de dones que donen suport al col·lectiu de treballadores sexuals per tal de formular alternatives al treball sexual i avançar en l'establiment de mesures que facin possible l'assoliment de drets socials per part de les treballadores sexuals.

Acció. Impuls, des del Consell de les Dones, del desenvolupament d'accions i projectes de "mediació" que tinguin com a objectiu treballar amb el col·lectiu de treballadores sexuals.

INDICADOR. Nombre d'accions desenvolupades.

Acció. Desenvolupar les línies d'actuació del Pla Municipal per a l'Atenció Integral del Treball Sexual.

INDICADOR. Articular mecanismes de coordinació per a la participació de la Regidoria de la Dona en el marc de l'Agència del Treball Sexual.

1.1.14. Fer visible l'aportació de les dones lesbianes en tots els àmbits del coneixement i la cultura.

Acció. Suport a les entitats de dones lesbianes.

INDICADOR. Nombre d'entitats que han rebut suport.

1.2. Aprofundir en el concepte de vida quotidiana com a nou paradigma que contempli les necessitats concretes de la ciutadania en els diferents moments del seu cicle vital.

1.2.1. Impulsar projectes que sensibilitzin i produeixin canvis a la nostra ciutat entorn a la necessitat de comptabilitzar la vida laboral i la personal per als homes i les dones.

Acció. Estudis comparatius sobre l'organització i els usos del temps i de l'espai de les dones i homes.

INDICADOR. Estudis desenvolupats.

Acció. Impuls de mesures laborals que afavoreixin fer compatible el treball reproductiu i productiu (incentivar permisos i llicències que siguin disfrutats pels homes).

INDICADOR. Nombre de mesures impulsades.

1.2.2. Avançar en el reconeixement de la vida quotidiana com a valor social, treballant per aconseguir la compatibilitat de la vida personal i laboral entre homes i dones.

Acció. Realització d'activitats adreçades a propiciar el reconeixement de la vida quotidiana com a "valor social". Continuar donant suport als bancs del temps.

INDICADOR. Nombre d'activitats desenvolupades.

Acció. Suport a l'organització de serveis amb personal qualificat i activitats ludicoeducatives per atendre nenes i nens fora de l'horari escolar i en períodes vacacionals.

INDICADOR. Nombre de serveis als quals s'ha donat suport.

1.2.3. Desenvolupar accions que visibilitzin el valor del treball reproductiu i de cura que desenvolupen les dones.

Acció. Realització d'una "campanya" que tingui com a objectiu el reconeixement del treball reproductiu i de cura que desenvolupen les dones.

INDICADOR. Nombre d'accions portades a terme dintre de la campanya.

1.2.4. Realitzar estudis que quantifiquin l'aportació "voluntària" de les dones a l'economia de la ciutat de Barcelona.

Acció. Anàlisi, estudi i investigació sobre l'aportació "voluntària" de les dones.

INDICADOR. Nombre d'estudis realitzats.

1.2.5. Desenvolupar eines pedagògiques per treballar la conciliació en els diferents àmbits educatius.

Acció. Creació d'eines "pedagògiques" per treballar la conciliació de la vida personal i laboral.

INDICADOR. Nombre d'eines creades.

1.2.6. Incentivar programes d'acció positiva a les empreses per tal que es constitueixin en empreses reconegudes públicament, en la igualtat d'oportunitats entre dones i homes.

Acció. Desenvolupament el projecte Pla d'igualtat a les empreses de la ciutat de Barcelona.

INDICADOR. Nombre d'empreses incorporades al projecte.

Línia 2. Incorporar la perspectiva de gènere en tots els àmbits de gestió municipal

2.1. Desenvolupar diferents estratègies per incloure la perspectiva de gènere en totes les polítiques i actuacions prèviament a la presa de decisions.

2.1.1. Impulsar la creació d'instruments perquè l'Ajuntament incorpori la perspectiva de gènere en la planificació, desenvolupament i avaluació de llurs actuacions.

Acció. Establiment de criteris, normes i ordenances, amb perspectiva de gènere, en els diferents àmbits.

INDICADOR. Nombre de criteris, normes i ordenances.

2.1.2. Afavorir estratègies per incorporar quotes de baremació d'adjudicació d'habitatges per a famílies monoparentals, per a dones discapacitades i per a dones en risc o exclusió social dins de l'oferta pública d'habitatge i del Pla de suport a l'accés a l'habitatge.

Acció. Articulació de mecanismes de coordinació amb els diferents projectes i programes per proposar la incorporació de nous indicadors de baremació que tinguin en compte les famílies monoparentals i dones en risc o exclusió social.

INDICADORS. Nombre de mecanismes de coordinació i nombre d'indicadors incorporats.

2.1.3. Continuar impulsant des del Consell de les Dones el desenvolupament de processos de formació continuada en matèria d'igualtat d'oportunitats entre el personal de l'Administració.

Acció. Accions formatives en matèria d'igualtat d'oportunitats.

INDICADOR. Nombre d'accions formatives.

2.1.4. Desenvolupar accions coordinades amb l'IMEB i adreçades a les escoles perquè analitzin els biaixos sexistes en els continguts curriculars, en els processos educatius i de socialització.

Acció. Accions coordinades amb l'IMEB de sensibilització, formació i transmissió de bones pràctiques en relació amb l'eliminació d'estereotips de gènere.

INDICADOR. Nombre d'iniciatives de sensibilització, formació i transmissió de bones pràctiques.

2.1.5. Fomentar coordinadament amb l'Àmbit d'Esport la pràctica de l'esport femení com un espai on les dones puguin expressar i desenvolupar el dret a la igualtat i llibertat sobre el propi cos. Perquè això sigui possible cal suprimir les barreres que encara existeixen entre l'esport femení i el masculí i afavorir l'obertura efectiva de les disciplines esportives a les dones.

Acció. Suport i difusió de les actuacions que desenvolupen les associacions esportives i culturals afavorint la participació equilibrada de dones i homes.

INDICADOR. Nombre d'actuacions desenvolupades.

2.1.6. Impulsar des del Consell de les Dones l'elaboració dels indicadors necessaris per poder avaluar l'impacte de gènere de les polítiques municipals de tots els àmbits. Avaluar periòdicament els avenços aconseguits i difondre'n les dades.

Acció. Creació d'indicadors per avaluar l'impacte de gènere en els diferents àmbits.

INDICADOR. Nombre d'indicadors creats.

2.1.7. Proposar l'elaboració d'accions que permetin visibilitzar els impactes de gènere en les partides de pressupost i en la despesa pública municipal.

Acció. Des del Consell de les Dones de Barcelona, impuls i realització d'unes jornades entorn del pressupost amb perspectiva de gènere.

INDICADOR. Nombre de participants.

2.1.8. Fer un procés de sensibilització perquè el disseny dels espais públics de la nostra ciutat reflecteixin les necessitats de les dones, tot donant-los veu per tal que expressin les seves demandes.

Acció. En el marc del Consell de les Dones de Barcelona, creació d'una comissió de dones (expertes) que s'encarreguin de la redacció d'informes i propostes de les "actuacions urbanístiques" per tal que incorporin la perspectiva de gènere.

INDICADOR. Nombre de propostes.

2.1.9. Impulsar des del Consell de les Dones l'extensió del llenguatge "no sexista" d'imatges i de continguts en tota la documentació de l'Ajuntament.

Acció. Introducció de mesures facilitadores i de sensibilització adreçades a implantar un ús no sexista del llenguatge administratiu.

INDICADOR. Nombre de mesures facilitadores.

2.1.10. Creació de focus per debatre la realitat de "desigualtat" on es plantegin estratègies per avançar en la implementació del *mainstreaming* de gènere en la política municipal.

Acció. Creació de fòrums de debat que tractin sobre la implementació del *mainstreaming* de gènere en la política municipal.

INDICADOR. Nombre de fòrums creats.

2.2. Continuar treballant perquè l'Observatori de les Dones sigui un instrument capaç de donar resposta a la necessitat i el repte de l'Administració de disposar dels instruments necessaris per valorar la realitat, detectar problemes emergents, avaluar les seves polítiques i prioritzar les seves actuacions.

2.2.1. Fomentar la investigació de gènere en tots els àmbits i disciplines (salut, treball, urbanisme...).

Acció. Investigació sobre les característiques i factors que defineixen, limiten i afavoreixen la participació i presència de les dones en tots els àmbits.

INDICADOR. Nombre d'investigacions realitzades.

2.2.2. Treballar per aconseguir disposar de dades segregades per sexes, i plantejar-se estudis i investigacions qualitatives i quantitatives que proporcionin un coneixement de la realitat.

Acció. Realització d'estudis i investigacions que incorporin les dades segregades per sexes.

INDICADOR. Nombre d'estudis i investigacions on s'hagi incorporat les dades segregades per sexes.

2.2.3. Difondre experiències i bones pràctiques (intermunicipals, estatals i internacionals) que serveixen de model per avançar en la implementació dels indicadors de gènere.

Acció. Articulació i impuls des del Consell de les diferents accions per difondre models de bones pràctiques per avançar en la implementació dels indicadors de gènere.

INDICADOR. Nombre d'accions portades a terme.

2.2.4. Impulsar espais de coordinació intermunicipals, estatals i internacionals per intercanviar experiències en la implementació dels indicadors de gènere.

Acció. Desenvolupar accions per crear espais i xarxes on s'intercanviïn experiències en la implementació dels indicadors de gènere.

INDICADOR. Nombre de reunions mantingudes per impulsar aquestes xarxes.

2.2.5. Generar un cos de coneixement i seguiment dels serveis específics per a les dones (també dels generals), que faciliti la transparència i eficàcia en la prestació, eliminant tots els biaixos androcèntrics.

Acció. Creació i articulació de diferents indicadors quantitatius i qualitatius per fer el seguiment dels serveis a la dona.

INDICADOR. Nombre d'indicadors qualitatius i nombre d'indicadors quantitatius.

2.2.6. Crear dins de l'Observatori de les Dones un Consell Assessor integrat pels diferents seminaris o centres d'estudis de dones de les diverses universitats de Barcelona i per les representants del Consell de Dones de Barcelona.

Acció. Articulació de les reunions del Consell Assessor de l'Observatori de les Dones.

INDICADORS. Nombre de reunions mantingudes i nombre de persones contactades.

Línia 3. Millorar les estratègies de participació, visibilitat i reconeixement de les dones, dels seus sabers i de la seva història

3.1. Impulsar la participació de les dones en tots els espais de la vida pública i privada, tot tenint en compte les seves diferències personals i culturals.

3.1.1. Visibilitzar el treball no remunerat de les dones.

Acció. Realització de diferents accions per visibilitzar el treball no remunerat de les dones.

INDICADOR. Nombre d'accions realitzades.

3.1.2. Promoure i impulsar accions destinades al reconeixement i l'accés als drets i a la participació de les dones amb discapacitat.

Acció. Anàlisi i factors claus que propicien el reconeixement i l'accés als drets i a la participació de les dones amb discapacitat.

INDICADOR. Nombre de factors claus.

3.1.3. Afavorir la presència i presa de decisions de les dones joves en tots els àmbits de participació de la ciutat.

Acció. Generació d'activitats (recerca, informes, coordinacions...) dirigits a conèixer la participació de les dones joves en tots els àmbits.

INDICADOR. Nombre d'activitats realitzades.

3.1.4. Impulsar polítiques de suport a les dones immigrades, contemplant les diferents necessitats derivades dels processos migratoris i el seu accés als drets de ciutadania.

Acció. Suport a través dels PIAD i del CIRD a accions de suport per a les dones immigrades.

INDICADOR. Nombre d'accions realitzades.

3.1.5. Donar suport a les associacions de dones que treballin per a la reinserció de recluses i exrecluses.

Acció. Suport a les entitats que treballen per a la reinserció de recluses i exrecluses.

INDICADORS. Nombre d'entitats que treballen per a la reinserció i nombre d'entitats que han rebut suport.

3.1.6. Dinamitzar i donar suport a les associacions de dones gitanes per tal que esdevinguin espais de participació i col·laboració.

Acció. Realització d'activitats que tinguin com a objectiu el suport a les associacions de dones gitanes.

INDICADOR. Nombre d'activitats realitzades.

3.1.7. Millorar la coordinació, el coneixement i el reconeixement entre les dones dels districtes de la ciutat.

Acció. Organització de reunions de coordinació amb diferents entitats i dones dels diferents districtes per intercanvi i coneixement de les diferents actuacions que es produeixen en els districtes.

INDICADOR. Nombre de reunions de coordinació.

3.2. Potenciar les entitats del Consell de les Dones de Barcelona i dels districtes impulsant noves formes i processos innovadors de participació real de les dones en la vida i el govern de la ciutat.

3.2.1. Impulsar accions formatives, així com facilitar instruments i recursos per a les associacions per tal que puguin exercir el seu lideratge i treball als diferents consells de participació.

Acció. Realització d'accions formatives per les associacions de dones.

INDICADOR. Nombre d'accions formatives.

3.2.2. Promoure estratègies per afavorir la reflexió des de la mirada de gènere en els diferents consells de participació de la ciutat.

Acció. Oferta d'accions formatives pels diferents consells de participació de la ciutat per afavorir la reflexió de la mirada de gènere en tots els àmbits.

INDICADOR. Nombre d'accions formatives.

3.2.3. Treballar per millorar la participació femenina en els òrgans de consulta, planificació i avaluació política en l'Administració municipal.

Acció. Realització d'un cicle de conferències entorn de la participació de les dones.

INDICADOR. Nombre de conferències realitzades.

3.2.4. Visibilitzar i valorar el treball de les associacions de dones impulsant la creació de xarxes.

Acció. Impuls, a partir del Consell de les Dones, de diferents accions encaminades a crear vincles entre les diferents entitats i persones i desenvolupar el projecte Les dones fem xarxa.

INDICADOR. Nombre d'accions realitzades.

3.2.5. Promoure fòrums de participació de dones per poder debatre, des de la visió de les dones, quina ciutat volem per viure, tot promovent la interlocució amb les dones dels barris.

Acció. Organització del fòrum Les dones, quina ciutat volem per viure? des dels consells de Dones dels districtes.

INDICADOR. Nombre de sessions organitzades.

3.2.6. Impulsar la realització de la I Mostra d'entitats de dones de Barcelona a partir de les entitats i grups dels consells de Barcelona i dels districtes.

Acció. Organització de la I Mostra d'entitats de dones.

INDICADOR. Nombre d'entitats i grups participants.

3.2.7. Impulsar l'obertura i les ampliacions del Consell de Dones de Barcelona i dels districtes.

Acció. Elaboració de la web del Consell de Dones.

INDICADOR. Nombre de visites a la web.

3.2.8. Impulsar la realització del II Congrés de les Dones de Barcelona a partir del Consell de Dones de Barcelona i dels consells de Dones dels districtes.

Acció. Articulació dels mecanismes d'acció necessaris per preparar el II Congrés de les Dones de Barcelona.

INDICADOR. Nombre d'accions desenvolupades.

3.3. Recuperar la memòria de les dones de la nostra ciutat per fer visible la cultura femenina i la incorporació de la mirada de la dona en la difusió cultural.

3.3.1. Preservar la memòria històrica de l'associacionisme femení a Barcelona.

Acció. Suport (econòmic, estructural...) a les diferents accions i activitats i programes proposats per les entitats i grups de dones.

INDICADOR. Nombre de subvencions concedides.

3.3.2. Desenvolupar actuacions que visibilitzin la capacitat transformadora que promouen les dones grans en el reconeixement del simbòlic femení.

Acció. Creació d'una comissió per coordinar les campanyes de denúncia de les imatges i les paraules que vulneren els drets de les dones en el marc del Consell de Dones de Barcelona.

INDICADOR. Nombre de reunions.

3.3.3. Continuar potenciant la celebració del 8 de març Dia Internacional de la dona.

Acció. Realització del premi M. Aurèlia Capmany.

INDICADOR. Nombre de projectes presentats.

3.3.4. Col·laborar i donar suport al Centre de Cultura de Dones Francesca Bonnemaison.

Acció. Realització d'accions per donar suport al projecte del Centre Cultural de Dones Francesca Bonnemaison.

INDICADOR. Nombre d'accions desenvolupades.

3.3.5. Continuar impulsant el projecte de recuperació de la memòria històrica de les dones en els diferents districtes de la ciutat (projecte Protagonisme de les dones en els moviments urbans).

Acció. Desenvolupament del projecte Protagonisme de les dones en els moviments urbans amb la mateixa metodologia de participació de dones en els diferents districtes.

INDICADOR. Nombre de dones participants.

3.3.6. Desenvolupar estratègies per implicar als mitjans de comunicació perquè afavoreixin la difusió de la informació creada pels grups i associacions de dones de la ciutat.

Acció. Impuls a partir del Consell de les Dones a la creació d'una comissió que s'encarregui de fer una anàlisi i propostes sobre la imatge de les dones en els mitjans de comunicació

INDICADOR. Nombre de reunions de la comissió.

3.3.7. Continuar impulsant el reconeixement de la genealogia femenina en els carrers i altres espais de la ciutat (ponència Nomenclator, bases de dades de dones rellevats de la ciutat).

Acció. Impuls del reconeixement de la genealogia femenina en els consells i d'altres espais de la ciutat a través de la participació a les reunions en la Ponència del Nomenclàtor i de la base de dades de dones rellevants de la ciutat de Barcelona.

INDICADORS. Nombre de reunions de la Ponència del Nomenclàtor i nombre de dones incorporades a la base de dades.

3.3.8. Potenciar els diferents programes i projectes que aborden la visibilitat de la cultura femenina i la incorporació de la mirada de les dones en la difusió cultural.

Acció. Commemoració de totes les jornades especialment significatives en la reivindicació del dret de les dones i edició d'un calendari de les dones 2006-2007 amb totes les dates més assenyalades.

INDICADORS. Nombre de celebracions i nombre d'edicions.

Acció. Realització del projecte Rutes de dones per Barcelona, amb la col·laboració de l'Institut Municipal de Paisatge Urbà i la qualitat de vida.

3.4. Impulsar les iniciatives de les dones i de les associacions de dones de la ciutat, potenciant i afavorint les formes de relació plural i no jeràrquica, aprofundint metodologies de treball en xarxa.

3.4.1. Donar suport a les diferents iniciatives de coordinació intergeneracional entre les associacions de dones.

Acció. Suport a les diferents accions que tinguin com a objectiu la coordinació intergeneracional entre les associacions de dones.

INDICADOR. Nombre d'accions.

3.4.2. Facilitar a les associacions de dones, a través dels PIAD i del CIRD, informació que els pugui donar noves vies de participació social, política i cultural.

Acció. Elaboració de la guia d'entitats de dones de Barcelona i de la guia de recursos per a dones.

INDICADORS. Nombre d'exemplars de la guia d'entitats de dones de Barcelona i de la guia de recursos per a dones.

3.4.3. Promoure la participació i la tasca de les dones en tot el teixit associatiu.

Acció. Realització d'unes jornades entorn de la participació de les dones.

INDICADOR. Nombre d'accions desenvolupades.

3.4.4. Donar suport a noves formes de participació femenina en tots els barris de la ciutat atenent a la diversitat de les experiències de relació dels col·lectius de dones.

Acció. Realització de diferents experiències de participació en els diferents districtes de la ciutat

INDICADOR. Nombre d'experiències desenvolupades.

3.4.5. Impulsar el projecte de creació d'una estructura executiva de polítiques de gènere.

Acció. Desenvolupament de diferents accions per desenvolupar el projecte de creació d'una estructura executiva de polítiques de gènere.

INDICADOR. Nombre d'accions portades a terme.

Mecanisme de seguiment i avaluació

Per desenvolupar un seguiment i una avaluació concreta del Pla Municipal per a les Dones 2005-2009 s'han plantejat un conjunt d'actuacions adreçades a identificar i valorar qualitativament i quantitativament el desenvolupament de les mesures adreçades a aconseguir l'eficàcia plena del Pla. Això vol dir que s'aplicaran tant indicadors quantitatius com qualitius i s'utilitzaran indicadors de realització, de resultats i indicadors d'efectes i impactes.

Entenem que un indicador és un senyalitzador que mesura canvis d'una situació o condició al llarg del temps. L'indicador ens proporciona la visió dels resultats d'accions i iniciatives. **Els indicadors de gènere tenen la funció especial d'assenyalar els canvis socials en termes de relacions de gènere al llarg del temps.** La seva utilitat se centra en l'habilitat de mostrar els canvis en l'estatus i rol de les dones i els homes en diferents moments del temps i, per tant, mesurar si la igualtat d'oportunitats s'està assolint a través de les accions planificades.

Aplicarem una metodologia per integrar la perspectiva de gènere i estructurar un procés en què, com a mínim, es tracti de:

- Conèixer què és el que hi ha.
- On s'està.
- Preveure a on es vol arribar.
- Planificar allò que es vol fer per intervenir davant d'aquesta situació.
- Valorar què s'ha assolit segons les previsions fetes.

En l'anàlisi de gènere intentem trobar resposta a unes preguntes claus, sempre desagregades per sexe, per veure:

- Qui fa què?
- Qui té accés a què?
- Qui té control sobre què?
- Quines diferències hi ha i perquè?
- Quins són els factors clau que influeixen en l'impacte de gènere?

Aplicarem els anomenats **indicadors de gènere, definits com a instruments que permeten mesurar i comprendre la situació de les dones en les relacions de gènere a partir de la identificació dels elements fonamentals que sustenten i justifiquen les situacions de desigualtat que hi ha entre dones i homes.** Aquests indicadors permeten conèixer els factors de desigualtat, prendre consciència i actuar sobre aquests factors per modificar-los.

La utilització d'indicadors de gènere, en el Pla d'actuació representa una novetat. El principal objectiu de definir indicadors de gènere és, per tant, poder fer un seguiment i avaluació més exacte de l'acompliment dels objectius programats en aquest Pla.

Aquest seguiment i avaluació es faran a través de:

- Reunions de coordinació amb les tècniques referents del Programa de la Dona dels districtes on es farà el seguiment de la implantació del Pla.
- Reunions de coordinació amb les tècniques de la Dona del Sector de Serveis Personals.
- Les fitxes d'avaluació d'impacte i resultats de les accions desenvolupades, les quals es presentaran anualment a la Permanent del Consell de les Dones i al Plenari del Consell de les Dones.

Així doncs, el seguiment i l'avaluació seran qualitatius i quantitatius, i tindran en compte la perspectiva de gènere en tot el procés metodològic. L'avaluació final es presentarà al Plenari del Consell de les Dones quan finalitzi la vigència del Pla.